



# ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

20 Σεπτεμβρίου 2018

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 4121

## ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. απόφ. 21/31.07.2018

**Κανονισμός λειτουργίας του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου με τίτλο: «Κοινωνική Πολιτική».**

Η ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ ΤΟΥ  
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ  
(συνεδρίαση 133)

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 45, παρ. 1 και του άρθρου 85, παρ. 6 του ν. 4485/2017 «Οργάνωση και λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 114).

2. Τις διατάξεις του άρθρου 19, παρ. 8 του ν. 4521/2018 (ΦΕΚ Α' 38) «Ίδρυση Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και άλλες διατάξεις».

3. Τη διάταξη του άρθρου 26, παρ. 6 του ν. 4386/2016 (ΦΕΚ Α' 83), με την οποία αντικαθίσταται η περίπτωση γ' της παρ. 22 του άρθρου 80 του ν. 4009/2011 ως εξής: «Έως την έναρξη ισχύος του κατά το άρθρο 5 Οργανισμού κάθε Ιδρύματος και του κατά το άρθρο 6 Εσωτερικού του Κανονισμού, τα θέματα που προβλέπονται σε αυτούς ρυθμίζονται με αποφάσεις Συγκλήτου, οι οποίες δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως».

4. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του «Κώδικα νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα» που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 (ΦΕΚ Α' 98).

5. Την αριθμ. 210838/Ζ1/01.12.2017 (ΦΕΚ 647/τ.Υ.Ο.Δ.Δ./06-12-2017) διαπιστωτική πράξη του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, με την οποία διαπιστώνεται ο διορισμός του Αθανάσιου Κατσή, Καθηγητή του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής, ως Πρύτανη του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, με πλήρη θητεία, από της εκδόσεως της Διαπιστωτικής Πράξης.

6. Την αριθμ. 8237/08.12.2017 (ΦΕΚ 4835/τ.Β'/29-12-2017) απόφαση Πρύτανη του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου περί μεταβίβασης αρμοδιοτήτων στους Αντιπρυτάνεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 του ν. 4485/2017 (ΦΕΚ Α' 114).

7. Το απόσπασμα πρακτικών της Συνέλευσης του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (συνεδρίαση 142η/24-05-2018).

8. Την αριθμ. 7/09.07.2018 απόφαση της 131ης Συνεδρίασης Συγκλήτου με τίτλο «Ίδρυση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο "Κοινωνική Πολιτική" του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου».

9. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της απόφασης αυτής δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζει:

Την έγκριση του Κανονισμού Λειτουργίας του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Κοινωνική Πολιτική» του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, ως ακολούθως:

Άρθρο 1  
Γενικές Αρχές

Ο δεύτερος κύκλος σπουδών συνίσταται στην παρακολούθηση Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) και ολοκληρώνεται με την απονομή Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.).

Στον παρόντα Κανονισμό παρουσιάζονται η δομή και οι κανόνες λειτουργίας του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) με τίτλο «Κοινωνική Πολιτική» του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (ΠΑ.ΠΕΛ.) το οποίο απονέμει Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) στην «Κοινωνική Πολιτική» με τις εξής ειδικεύσεις:

(α) Πολιτικές για την Μετανάστευση, τις Κοινωνικές Διακρίσεις και την Ιδιότητα του Πολίτη  
(β) Οικονομία, Διοίκηση και Πολιτική Υγείας  
(γ) Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική.

Οι διατάξεις του παρόντος Κανονισμού, όπως αυτές αναλύονται στα επόμενα άρθρα, εξειδικεύουν και συμπληρώνουν το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τις μεταπτυχιακές σπουδές, και συγκεκριμένα τις διατάξεις του ν. 4485/2017, ενώ ρυθμίζουν με ενιαίο τρόπο θέματα λειτουργίας του Π.Μ.Σ., τα οποία δε ρυθμίζονται από την κείμενη νομοθεσία, αλλά είτε παρέχονται γι' αυτά σχετικές εξουσιοδοτήσεις από το Νόμο, είτε ρυθμίζονται με αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων του Π.Μ.Σ. Ο Κανονισμός Μεταπτυχιακών Σπουδών δύναται να τροποποιηθεί, με πρόταση της Συντονιστικής Επιτροπής του Π.Μ.Σ. και απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος και της Συγκλήτου του Ιδρύματος.

## Άρθρο 2

Αντικείμενο - Σκοπός -  
Μαθησιακά αποτελέσματα του Π.Μ.Σ.

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Κοινωνική Πολιτική» εντάσσεται στον στρατηγικό σχεδιασμό του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, και διέπεται από επιστημονική συνοχή. Αντικείμενο του Π.Μ.Σ. είναι η παραγωγή και μετάδοση γνώσεων και τεχνογνωσίας με την ανάπτυξη εννοιολογικών εργαλείων, μεθοδολογιών και εν γένει ερευνητικών αποτελεσμάτων στο γνωστικό - επιστημονικό πεδίο της Κοινωνικής Πολιτικής. Στο πλαίσιο αυτό το Π.Μ.Σ. αποσκοπεί: Πρώτον, στην προαγωγή της έρευνας στο αντικείμενο της Κοινωνικής Πολιτικής. Δεύτερον, στη θεωρητική εμβάθυνση και την εξειδίκευση των μεταπτυχιακών φοιτητών σε αυτό το αντικείμενο με την παροχή των εφοδίων για περαιτέρω επιστημονική και επαγγελματική σταδιοδρομία. Αμφότερα προάγουν την ενεργό και εγνωσμένη συμμετοχή τους στην κοινωνική ανάπτυξη και ευημερία σε ένα σύνθετο και απαιτητικό εθνικό και ευρωπαϊκό γίγνεσθαι.

Σκοπός του Π.Μ.Σ. είναι:

- Η παροχή μεταπτυχιακών σπουδών υψηλότατου επιπέδου.
- Η εκπαίδευση επιστημόνων με την οικοδόμηση των απαιτούμενων γνώσεων και δεξιοτήτων για επιτυχή σταδιοδρομία σε ακαδημαϊκό/ερευνητικό και επαγγελματικό επίπεδο στο αντικείμενο της Κοινωνικής Πολιτικής.
- Η παροχή μεταπτυχιακών σπουδών σε επαγγελματίες και επιστήμονες της κοινωνικής πολιτικής ώστε να αποκτήσουν τις απαιτούμενες ικανότητες για την εφαρμογή κοινωνικών πολιτικών σε μακροσκοπικό (εθνικό-υπερεθνικό) και μικροσκοπικό (επιμέρους πεδίων ή/και πτυχών) επίπεδο.
- Η απόκτηση δεξιοτήτων για σπουδές διδακτορικού επιπέδου.

Μαθησιακά αποτελέσματα του Π.Μ.Σ.

Οι απόφοιτοι του Π.Μ.Σ. θα πρέπει να:

- Έχουν αποκτήσει σφαιρική διεπιστημονική κατάρτιση στο πεδίο της Κοινωνικής Πολιτικής και των συγκεκριμένων Ειδικεύσεων του Π.Μ.Σ.
- Κατανοούν τη θεσμική συγκρότηση, τη λειτουργία, την οργάνωση, τη διοίκηση και την αξιολόγηση των συστημάτων και οργανισμών Κοινωνικής Πολιτικής.
- Έχουν αποκτήσει θεωρητική και ερευνητική επάρκεια, αλλά και ικανότητα σχεδιασμού και υλοποίησης πολιτικών στο πεδίο της Κοινωνικής Πολιτικής, και ειδικά στις επιμέρους ειδικεύσεις του Π.Μ.Σ.

## Άρθρο 3

Αρμόδια Όργανα/Επιτροπές για την ίδρυση -  
λειτουργία του Π.Μ.Σ.

Για την οργάνωση και λειτουργία του Π.Μ.Σ. αρμόδια όργανα/επιτροπές είναι:

### 3.1 Σύγκλητος

Η Σύγκλητος είναι το αρμόδιο όργανο για τα θέματα ακαδημαϊκού, διοικητικού, οργανωτικού και οικονομικού χαρακτήρα του Π.Μ.Σ. και ασκεί όσες αρμοδιότητες σχετικά με τα Π.Μ.Σ. δεν ανατίθενται από το νόμο ειδικώς σε άλλα όργανα.

### 3.2 Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών

Η Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών αποτελείται από τον Αντιπρύτανη Ακαδημαϊκών Υποθέσεων, που εκτελεί χρέη Προέδρου και τους Κοσμήτορες του Ιδρύματος, ως μέλη και έχει τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στην παρ. 5 του άρθρου 32 του ν. 4485/2017.

### 3.3 Συνέλευση του Τμήματος

Η Συνέλευση του Τμήματος έχει τις εξής αρμοδιότητες:

1. ορίζει τα μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής,
2. κατανέμει το διδακτικό έργο μεταξύ των διδασκόντων του Π.Μ.Σ.,
3. συγκροτεί επιτροπές επιλογής/εξέτασης των υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών,
4. διαπιστώνει την επιτυχή ολοκλήρωση της φοίτησης για την απονομή του Δ.Μ.Σ.,
5. συγκροτεί επιπλέον Επιτροπές, όπου αυτή κρίνει απαραίτητο. Όλες οι προτάσεις ή αποφάσεις των Επιτροπών εγκρίνονται από τη Συνέλευση του Τμήματος,
6. ασκεί κάθε άλλη αρμοδιότητα που προβλέπεται από τις διατάξεις του Κεφαλαίου ΣΤ του ν. 4485/2017.

### 3.4 Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.)

Η Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) του Π.Μ.Σ. απαρτίζεται από πέντε (5) μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος, τα οποία έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και εκλέγονται από τη Συνέλευση του Τμήματος για διετή θητεία, κατά τη λήξη της οποίας με ευθύνη του Δ/ντή συντάσσεται απολογισμός του εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου του Π.Μ.Σ. καθώς και των λοιπών δραστηριοτήτων του.

Η Σ.Ε. είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και το συντονισμό της λειτουργίας του προγράμματος και:

- Εισηγείται στη Συνέλευση για θέματα του οδηγού σπουδών.
- Εισηγείται στη Συνέλευση την κατανομή του διδακτικού έργου μεταξύ των διδασκόντων/ουσών του Π.Μ.Σ.
- Ορίζει τον/την επιβλέποντα/ουσα και τα μέλη της τριμελούς επιτροπής εξέτασης διπλωματικών εργασιών.
- Εξετάζει φοιτητικά θέματα, όπως αιτήσεις αναστολής φοίτησης, μερικής φοίτησης, παράτασης σπουδών, διαγραφής φοιτητών/τριών κ.λπ. και εισηγείται σχετικά στη Συνέλευση του Τμήματος.
- Εξετάζει τις αιτήσεις των φοιτητών για απαλλαγή από τα τέλη φοίτησης και εισηγείται σχετικά στη Συνέλευση του Τμήματος.
- Εξετάζει τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των μαθημάτων από τους φοιτητές και εισηγείται σχετικά στα αρμόδια όργανα του Π.Μ.Σ.

### 3.5 Ο/Η Διευθυντής/ντρια Π.Μ.Σ.

Ο/Η Δ/ντής/τρια είναι μέλος Δ.Ε.Π. πρώτης βαθμίδας ή της βαθμίδας Αναπληρωτή/ώτριας Καθηγητή/ητριας του Τμήματος, του ίδιου ή συναφούς αντικειμένου με το γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ., προεδρεύει της Σ.Ε. και ορίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος, μαζί με τον Αναπληρωτή ή την Αναπληρώτρια, από τα εκλεγμένα μέλη της Σ.Ε. για διετή θητεία, χωρίς επιπλέον αμοιβή για το διοικητικό του έργο ως Διευθυντής/ντρια. Εισηγείται στα αρμόδια όργανα του ιδρύματος για κάθε θέμα που αφορά στην αποτελεσματική λειτουργία του προγράμ-

ματος. Ο μέγιστος αριθμός συνεχόμενων θητειών του Διευθυντή ή της Διευθύντριας ορίζεται σε δύο (2).

Ο διευθυντής προεδρεύει της Σ.Ε. και έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- Συγκαλεί σε συνεδρίαση τη Σ.Ε.
- Καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των εν λόγω συνεδριάσεων, λαμβάνοντας υπόψη εισηγήσεις των μελών και οργάνων του Π.Μ.Σ.
- Εισηγείται στη Συνέλευση για κάθε θέμα του Π.Μ.Σ.
- Έχει την ευθύνη σύνταξης του προϋπολογισμού και απολογισμού του προγράμματος, τους οποίους υποβάλλει στη Συνέλευση για έγκριση.
- Είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού και για την έκδοση των εντολών πληρωμής των σχετικών δαπανών.
- Έχει την ευθύνη σύνταξης αναλυτικού απολογισμού του εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου του Π.Μ.Σ., καθώς και των λοιπών δραστηριοτήτων του, κατά τη λήξη της θητείας της Σ.Ε. Ο απολογισμός συντάσσεται με στόχο την αναβάθμιση των σπουδών, την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, τη βελτιστοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και την κοινωνικά επωφελή χρήση των διαθέσιμων πόρων του Π.Μ.Σ. Ο απολογισμός κατατίθεται στο Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

Ο Αναπληρωτής Διευθυντής του Π.Μ.Σ. είναι Καθηγητής ή Αναπληρωτής Καθηγητής και εκπληρώνει τα καθήκοντα του Διευθυντή σε περίπτωση κωλύματος ή απουσίας του.

### 3.6 Επιτροπή Εξέτασης/Επιλογής Υποψηφίων Μεταπτυχιακών Φοιτητών και Φοιτητριών

Η Επιτροπή αποτελείται από τουλάχιστον τρία μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος και ορίζεται με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος. Για κάθε ειδίκευση μπορεί να οριστεί διαφορετική επιτροπή. Είναι δυνατόν ένα μέλος Δ.Ε.Π. να ανήκει στην επιτροπή εξέτασης/επιλογής υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών και φοιτητριών και για τις τρεις ειδικεύσεις του Π.Μ.Σ.

Η Επιτροπή είναι υπεύθυνη για:

- Αξιολόγηση όλων των υποβληθέντων δικαιολογητικών, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και τα ακαδημαϊκά κριτήρια που αναφέρονται στο άρθρο 6.3 του παρόντος Κανονισμού. Ο έλεγχος της πληρότητας των δικαιολογητικών διενεργείται από τη Γραμματεία του Π.Μ.Σ.
- Έλεγχο της γλωσσικής επάρκειας των Αγγλικών.
- Διενέργεια προσωπικών συνεντεύξεων.

Η τελική κατάταξη των υποψηφίων με βάση τη λίστα κριτηρίων του προγράμματος και η πρόταση επιλογής υποψηφίων με βάση την κατάταξη αυτή, υποβάλλονται προς επικύρωση στη Συνέλευση του Τμήματος.

### 3.7 Εξαμελής Επιστημονική Συμβουλευτική Επιτροπή (Ε.Σ.Ε.)

Η Ε.Σ.Ε. είναι αρμόδια για την εξωτερική ακαδημαϊκή αξιολόγηση του Π.Μ.Σ. Τα πέντε (5) μέλη της Ε.Σ.Ε. είναι μέλη Δ.Ε.Π. α' βαθμίδας, αναπληρωτή και επίκουρου άλλων Α.Ε.Ι. ή ερευνητές από ερευνητικά κέντρα του άρθρου 13 Α του ν. 4310/2014, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, συμπεριλαμβανομένων των Ερευνητικών

Κέντρων της Ακαδημίας Αθηνών και του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών, ή επιστήμονες της αλλοδαπής ή της ημεδαπής, οι οποίοι έχουν τα προσόντα που προβλέπονται για τους επισκέπτες διδάσκοντες στην παρ. 5 του άρθρου 36, του αντίστοιχου επιστημονικού πεδίου, και με την προϋπόθεση ότι δεν υπηρετούν ως διδάσκοντες σε Π.Μ.Σ. της Σχολής. Το έκτο μέλος είναι μεταπτυχιακός φοιτητής της Σχολής.

Η θητεία των μελών είναι πενταετής, με δυνατότητα ανανέωσης, εκτός από τον/την φοιτητή/τρια, του οποίου η θητεία είναι ετήσια.

Η ιδιότητα του/της Προέδρου, ο τρόπος επιλογής του/της μεταπτυχιακού/ής φοιτητή/τριας, καθώς και κάθε ειδικότερο θέμα που αφορά στη συγκρότηση, τη λειτουργία και τη διοικητική υποστήριξη της Επιτροπής, καθορίζονται με απόφαση της Συγκλήτου που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

### Άρθρο 4

#### Αριθμός Εισακτέων

Ο αριθμός εισακτέων ορίζεται κατ' ανώτατο όριο σε 90 φοιτητές μεταπτυχιακού/ές φοιτητές/τριες κατ' έτος (30 φοιτητές ανά ειδίκευση). Ο ακριβής αριθμός εισακτέων για κάθε ακαδημαϊκό έτος καθορίζεται με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος λαμβάνοντας υπόψη και τις εξαιρέσεις του άρθρου 5 και της παραγράφου 6.4 του παρόντος κανονισμού.

Σημειώνεται ότι ο μέγιστος αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών ανά διδάσκοντα του Π.Μ.Σ. ανέρχεται σε έξι (6). Ο μέγιστος αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών στα Π.Μ.Σ. του Τμήματος είναι περίπου εκατό πενήντα (150) ανά έτος σε σχέση με τον αριθμό των εκατό σαράντα (140) εισακτέων προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος ανά έτος και των εικοσιένα (21) διδασκόντων του Τμήματος.

### Άρθρο 5

#### Κατηγορίες Πτυχιούχων

Στο Π.Μ.Σ. γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι όλων των Τμημάτων Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης της ημεδαπής ή ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής.

Τα μέλη των κατηγοριών Ε.Ε.Π., καθώς και Ε.Δι.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. που πληρούν τις προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου της παρ. 1, του άρθρου 34 του ν. 4485/2017, μπορούν μετά από αίτησή τους να εγγραφούν ως υπεράριθμοι, και μόνο ένας κατ' έτος και ανά Π.Μ.Σ., σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους που προβλέπονται στον Κανονισμό, μόνο σε Π.Μ.Σ. που οργανώνεται σε Τμήμα του Ιδρύματος όπου υπηρετούν, το οποίο είναι συναφές με το αντικείμενο του τίτλου σπουδών και του έργου που επιτελούν στο Ίδρυμα.

Οι αλλοδαποί υποψήφιοι γίνονται δεκτοί προσκομίζοντας βεβαίωση επαρκούς γνώσης της ελληνικής γλώσσας κατά τα εκάστοτε οριζόμενα στις ισχύουσες διατάξεις. Την επάρκεια του υποψηφίου κρίνει τριμελής επιτροπή που ορίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος.



## Άρθρο 6

### Διαδικασία και Κριτήρια επιλογής εισακτέων

#### 6.1. Προκήρυξη/πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος

Το Τμήμα σε ημερομηνίες που ορίζονται από την Συνέλευση προβαίνει σε πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για το επόμενο ακαδημαϊκό έτος λειτουργίας του Π.Μ.Σ. Η πρόσκληση δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Τμήματος.

Στην πρόσκληση αναφέρονται οι προϋποθέσεις εισαγωγής, κατηγορίες πτυχιούχων και αριθμός εισακτέων, τρόπος εισαγωγής, κριτήρια επιλογής, κ.λπ., οι προθεσμίες υποβολής αιτήσεων καθώς και τα δικαιολογητικά που απαιτούνται.

Οι αιτήσεις μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά κατατίθενται στη Γραμματεία του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής είτε σε έντυπη είτε σε ηλεκτρονική μορφή.

#### 6.2 Υποβολή αιτήσεων - Δικαιολογητικά

Οι αιτήσεις των υποψηφίων πρέπει να συνοδεύονται από τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά σύμφωνα με την εκάστοτε προκήρυξη. Ο σχετικός φάκελος υποψηφιότητας, θα πρέπει να περιέχει υποχρεωτικά τα εξής:

1. Αντίγραφο πτυχίου Πανεπιστημίου ή Α.Τ.Ε.Ι. ή αντίγραφο πιστοποιητικού ισοτιμίας του αρμόδιου οργάνου, κατά τις κείμενες διατάξεις, για όσους προέρχονται από σχολές εξωτερικού.

2. Αναλυτική βαθμολογία πτυχίου.

3. Αντίγραφο Παραρτήματος Διπλώματος, εφόσον υπάρχει.

4. Αντίγραφο επικυρωμένου πιστοποιητικού καλής γνώσης αγγλικής γλώσσας σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προκήρυξη του Π.Μ.Σ. Δεκτό γίνεται και πιστοποιητικό TOEFL με βαθμολογία τουλάχιστον 75 για το σύνολο και 21 για Reading.

5. Δύο συστατικές επιστολές από μέλη Δ.Ε.Π. ή από εργοδότη (σε σφραγισμένους φακέλους).

6. Αντίγραφο των δύο όψεων του δελτίου αστυνομικής ταυτότητας.

7. Βιογραφικό σημείωμα, όπου θα αναφέρονται αναλυτικά οι σπουδές, καθώς και η εκπαιδευτική, επαγγελματική, ερευνητική και συγγραφική δραστηριότητα του υποψηφίου.

8. Υπόμνημα/Δήλωση Ενδιαφέροντος, όπου θα αναφέρονται οι λόγοι για τους οποίους ο υποψήφιος επιθυμεί να πραγματοποιήσει μεταπτυχιακές σπουδές στο συγκεκριμένο αντικείμενο και στο Τμήμα σε συνάρτηση και με τα γενικότερα επιστημονικά ενδιαφέροντά του. Το Υπόμνημα/Δήλωση Ενδιαφέροντος δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τις 1.000 λέξεις.

9. Εφόσον υπάρχει, αντίγραφο τίτλου Μεταπτυχιακών Σπουδών της ημεδαπής ή αντίγραφο πιστοποιητικού ισοτιμίας του αρμόδιου οργάνου, κατά τις κείμενες διατάξεις, για όσους προέρχονται από σχολές εξωτερικού.

10. Πιστοποιητικά συμμετοχής σε επιμορφωτικά σεμινάρια συναφών και μη με το αντικείμενο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών. Μέγιστος αριθμός πιστοποιητικών τέσσερα (4).

11. Αντίγραφα δημοσιευμένων εργασιών σε επιστημονικά περιοδικά ή σε πρακτικά συνεδρίων. Μέγιστος αριθμός δημοσιεύσεων σε περιοδικά τέσσερα (4) και σε πρακτικά συνεδρίων τέσσερα (4).

12. Βεβαιώσεις εργασιακής εμπειρίας μετά τη λήψη του πτυχίου (για τους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα) ή υπηρεσιακής κατάστασης (για τους εργαζόμενους στο δημόσιο τομέα).

13. Στην περίπτωση επιλογής και δεύτερης ή τρίτης ειδίκευσης οι υποψήφιοι πρέπει να στείλουν τα ως άνω δικαιολογητικά εις διπλούν ή τριπλούν.

14. Υπεύθυνη Δήλωση του ν. 1599/1986 ότι τα στοιχεία που αναφέρονται στο βιογραφικό σημείωμα είναι αληθή.

Τα ανωτέρω αριθμ. 7, 8 και 11 στοιχεία του φακέλου υποψηφιότητας θα πρέπει να αποστέλλονται στη Γραμματεία του Τμήματος και σε ηλεκτρονική μορφή (σε word).

Οι υποψήφιοι μπορούν να υποβάλουν αίτηση, αν το επιθυμούν και στις τρεις (3) ειδικεύσεις του Π.Μ.Σ. οι οποίες δηλώνονται με σειρά προτίμησης.

#### 6.3 Κριτήρια επιλογής

Η επιλογή των υποψηφίων θα γίνει με βάση τα ακόλουθα κριτήρια και τους αντίστοιχους συντελεστές βαρύτητας:

- Βαθμός αξιολόγησης φακέλου υποψηφιότητας: 70%
- Βαθμός συνέντευξης: 30%.

Η διαδικασία αξιολόγησης των υποψηφιοτήτων βασίζεται στη φόρμα αξιολόγησης που συνοδεύει την εκάστοτε προκήρυξη για το Π.Μ.Σ. (βλ. Παράρτημα ΙΙ, σχετικά με τα υπο-κριτήρια και τη βαρύτητά τους σχετικά με τα παραπάνω δυο ευρύτερα κριτήρια).

Τα σχετικά κριτήρια επιλογής μπορούν να μεταβάλλονται με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος έπειτα από εισήγηση της Συντονιστικής Επιτροπής.

#### 6.4 Διαδικασία επιλογής

Η επιλογή των εισακτέων στο Π.Μ.Σ. γίνεται από την επιτροπή του άρθρου 3.6.

Οι διαδικασίες επιλογής των υποψηφίων πραγματοποιούνται για την κάθε ειδίκευση χωριστά σε χρόνο που ορίζεται κάθε έτος από τη Συνέλευση.

Με βάση τα θεσπισθέντα κριτήρια, η Επιτροπή Επιλογής καταρτίζει τον Πίνακα Αξιολόγησης των υποψηφίων και τον καταθέτει προς έγκριση στη Συνέλευση.

#### Ειδικότερα:

1. Η Επιτροπή Επιλογής καταρτίζει αρχικά έναν πλήρη κατάλογο όσων έχουν υποβάλει αίτηση.

2. Απορρίπτει τους υποψηφίους που δεν πληρούν τα ελάχιστα τυπικά κριτήρια (πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης, πιστοποιητικό ξένης γλώσσας ή επιτυχής εξέταση της στο πλαίσιο της διεξαγωγής της στο Π.Μ.Σ.).

3. Καλεί σε συνέντευξη τους υποψηφίους, που πραγματοποιείται από τα μέλη της οικείας Επιτροπής Επιλογής.

4. Ιεραρχεί βαθμολογικά τους υποψηφίους και εισηγείται την τελική επιλογή.

5. Καταρτίζει τον τελικό πίνακα επιλογής. Ο τελικός πίνακας των επιτυχόντων εγκρίνεται και επικυρώνεται από τη Συνέλευση και αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος.

6. Σε περίπτωση ισοβαθμίας υποψηφίων στην τελευταία θέση της κατάταξης, εισάγονται όλοι ως υπεράριθμοι.

Μετά το πέρας της αξιολόγησης καταρτίζεται πίνακας που περιλαμβάνει τους υποψήφιους με βάση τη σειρά κατάταξης. Οι επιτυχόντες υποψήφιοι ενημερώνονται από τη Γραμματεία και καλούνται να εγγραφούν στο Π.Μ.Σ. εντός 10 ημερών. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές εγγράφονται στη Γραμματεία του Τμήματος προσκομίζοντας τα απαραίτητα δικαιολογητικά. Σε περίπτωση άρνησης εγγραφής, μετά την παραπάνω προθεσμία, καλείται ο πρώτος, ο δεύτερος κ.ο.κ. επιλαχόντες.

#### Άρθρο 7

##### Διάρκεια Σπουδών

###### 7.1 Χρονική διάρκεια φοίτησης

Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο Π.Μ.Σ. για τη λήψη Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) ορίζεται σε τρία (3) ακαδημαϊκά εξάμηνα, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης διπλωματικής εργασίας.

Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών ορίζεται στα τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα με την εξαίρεση όσων φοιτητών έχουν αιτηθεί και λάβει την προβλεπόμενη αναστολή. Η παράταση του ενός εξαμήνου αφορά τη συγγραφή της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

###### 7.2 Μερική φοίτηση

Για τους εργαζόμενους μεταπτυχιακούς φοιτητές προβλέπεται η δυνατότητα μερικής φοίτησης. Οι φοιτητές αυτής της κατηγορίας θα πρέπει αποδεδειγμένα να εργάζονται τουλάχιστον είκοσι (20) ώρες την εβδομάδα και να προσκομίσουν σχετική σύμβαση εργασίας ή βεβαίωση εργοδότη.

Μερική φοίτηση προβλέπεται και για μη εργαζόμενους φοιτητές που αδυνατούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της πλήρους φοίτησης. Σχετική απόφαση λαμβάνει η Συνέλευση του Τμήματος έπειτα από αίτηση των ενδιαφερομένων για ειδικές περιπτώσεις, όπως ενδεικτικά για λόγους υγείας, οικογενειακούς, λόγοι ανωτέρας βίας κ.ά.

Η διάρκεια μερικής φοίτησης δεν μπορεί να ξεπερνάει το διπλάσιο της κανονικής διάρκειας φοίτησης.

###### 7.3 Αναστολή φοίτησης

Ο/Η μεταπτυχιακός/η φοιτητής/τρια με αίτησή του/της μπορεί να ζητήσει αιτιολογημένα αναστολή φοίτησης η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δύο εξάμηνα. Τα εξάμηνα αναστολής της φοιτητικής ιδιότητας δεν προσμετρώνται στην προβλεπόμενη ανώτατη διάρκεια κανονικής φοίτησης.

#### Άρθρο 8

##### Δικαιώματα και παροχές

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται και για τους φοιτητές του πρώτου κύκλου σπουδών, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων.

Στους μεταπτυχιακούς φοιτητές παρέχονται διάφορες ψηφιακές υπηρεσίες, όπως:

- Ατομικός λογαριασμός e-mail του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου
- Πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης (e-Class)
- Απομακρυσμένη πρόσβαση στο δίκτυο του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου μέσω Virtual Private Network (VPN)

• Πρόσβαση στη βάση δεδομένων Heal-Link που περιλαμβάνει επιστημονικά περιοδικά και εκδόσεις των σημαντικότερων διεθνών εκδοτικών οίκων.

Το Τμήμα υποχρεούται να καταβάλει κάθε προσπάθεια ώστε να εξασφαλίζει στους φοιτητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες προσβασιμότητα στα προτεινόμενα συγγράμματα και τη διδασκαλία. Ειδικότερα για αυτή την κατηγορία φοιτητών μπορεί με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος να προσδιοριστεί ειδικός τρόπος εξέτασης, ειδικές διαδικασίες πρόσβασης στους χώρους διδασκαλίας (π.χ. μέσω τηλεδιάσκεψης), και ειδικό τρόποι πρόσθετης υποστήριξης (π.χ. διευκολύνσεις σε συνοδό, προσωπική συμβουλευτική) ανάλογα με τις ανάγκες του/της κάθε φοιτητή/τριας.

#### Άρθρο 9

##### Πρόγραμμα Σπουδών

###### 9.1 Πρόγραμμα μαθημάτων

1. Το Π.Μ.Σ. ξεκινά το χειμερινό εξάμηνο εκάστου ακαδημαϊκού έτους.

2. Για την απόκτηση του Δ.Μ.Σ. απαιτείται η επιτυχής εξέταση σε όλα τα μαθήματα του προγράμματος σπουδών, η επιτυχής εκπόνηση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας και η συγκέντρωση 90 πιστωτικών μονάδων (ECTS).

3. Το Πρόγραμμα Σπουδών στο πρώτο εξάμηνο διαμορφώνεται ανά ειδίκευση ως ακολούθως:

(α) η ειδίκευση «Πολιτικές για τη Μετανάστευση, τις Κοινωνικές Διακρίσεις και την Ιδιότητα του Πολίτη» περιλαμβάνει δύο (2) υποχρεωτικά μαθήματα τα οποία αντιστοιχούν σε 15 ΠΜ-ECTS και τρία (3) μαθήματα επιλογής (από τα 4 προσφερόμενα) που αντιστοιχούν σε 15 ΠΜ-ECTS,

(β) η ειδίκευση «Οικονομία, Διοίκηση και Πολιτική Υγείας» περιλαμβάνει έξι (6) υποχρεωτικά μαθήματα που αντιστοιχούν σε 30 ΠΜ-ECTS,

(γ) η ειδίκευση «Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική» περιλαμβάνει τέσσερα (4) υποχρεωτικά μαθήματα που αντιστοιχούν σε 30 ΠΜ-ECTS.

Το Πρόγραμμα Σπουδών στο δεύτερο εξάμηνο διαμορφώνεται ανά ειδίκευση ως ακολούθως:

α) η ειδίκευση «Πολιτικές για τη Μετανάστευση, τις Κοινωνικές Διακρίσεις και την Ιδιότητα του Πολίτη» περιλαμβάνει δύο (2) υποχρεωτικά μαθήματα τα οποία αντιστοιχούν σε 12 ΠΜ-ECTS και τρία (3) μαθήματα επιλογής [από πέντε (5) προσφερόμενα] τα οποία αντιστοιχούν σε 18 ΠΜ-ECTS,

β) η ειδίκευση «Οικονομία, Διοίκηση και Πολιτική Υγείας» περιλαμβάνει έξι (6) υποχρεωτικά μαθήματα οποία αντιστοιχούν σε 30 ΠΜ-ECTS,

γ) η ειδίκευση «Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική» περιλαμβάνει επτά (7) υποχρεωτικά μαθήματα που αντιστοιχούν σε 30 ΠΣ-ECTS.

Τέλος στο τρίτο εξάμηνο και για τις τρεις ειδικεύσεις περιλαμβάνει την εκπόνηση Διπλωματικής Εργασίας/Μεταπτυχιακής Διατριβής η οποία αντιστοιχεί σε 30 ΠΜ-ECTS.

4. Το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών διαμορφώνεται ως εξής:

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ Α': Πολιτικές για τη Μετανάστευση, τις Κοινωνικές Διακρίσεις και την Ιδιότητα του Πολίτη			
Α' ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ECTS
ΚΔ01	Ποσοτικές και Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας	Υποχρεωτικό	9
ΚΔ02	Κοινωνικές Ανισότητες και Κοινωνικός Αποκλεισμός	Υποχρεωτικό	6
ΚΔΕΠ01	Μάθημα επιλογής *	Κατ' επιλογή υποχρεωτικό	5
ΚΔΕΠ02	Μάθημα Επιλογής *	Κατ' επιλογή υποχρεωτικό	5
ΚΔΕΠ03	Μάθημα Επιλογής *	Κατ' επιλογή υποχρεωτικό	5
ΣΥΝΟΛΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ Α' ΕΞΑΜΗΝΟΥ			30
* Επιλέγονται τρία εκ των ακόλουθων τεσσάρων μαθημάτων επιλογής			
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Κοινωνικές Ανισότητες: Εργασία, Απασχόληση, Φύλο</li> <li>- Ιδιότητα του Πολίτη και Μετανάστευση</li> <li>- Κοινωνικές Ανισότητες και Εκπαίδευση</li> <li>- Κοινωνικές Διακρίσεις και Ανισότητες, Δημόσιες Πολιτικές και Εφαρμογές.</li> </ul>			
Β' ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ECTS
ΚΔ03	Συγγραφή Επιστημονικής Εργασίας	Υποχρεωτικό	6
ΚΔ04	Μετασχηματισμοί του Κράτους	Υποχρεωτικό	6
ΚΔΕΠ04	Μάθημα Επιλογής *	Κατ' επιλογή υποχρεωτικό	6
ΚΔΕΠ05	Μάθημα Επιλογής *	Κατ' επιλογή υποχρεωτικό	6
ΚΔΕΠ06	Μάθημα Επιλογής *	Κατ' επιλογή υποχρεωτικό	6
ΣΥΝΟΛΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ Β' ΕΞΑΜΗΝΟΥ			30
* Επιλέγονται τρία εκ των ακόλουθων πέντε μαθημάτων επιλογής			
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Μετανάστευση στη Νεότερη και Σύγχρονη Εποχή</li> <li>- Μετανάστευση και Δίκαιο</li> <li>- Μετανάστευση και Πολιτικές Ένταξης</li> <li>- Κράτος και Πολιτικές για τις Διακρίσεις</li> <li>- Ιδιότητα του Πολίτη και Εκπαίδευση</li> </ul>			
Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ECTS
ΚΔΔΠΛ	ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Υποχρεωτικό	30
ΣΥΝΟΛΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ Γ' ΕΞΑΜΗΝΟΥ			30

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ Β': Οικονομία, Διοίκηση και Πολιτική Υγείας			
Α' ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ECTS
ΟΔΠΥ01	Εισαγωγή στα Οικονομικά της Υγείας	Υποχρεωτικό	5
ΟΔΠΥ02	Σχεδιασμός και Πολιτικές Υγείας	Υποχρεωτικό	5
ΟΔΠΥ03	Διεθνείς Ευρωπαϊκοί Θεσμοί και Πολιτικές Υγείας	Υποχρεωτικό	5
ΟΔΠΥ04	Ποσοτικές Μέθοδοι Έρευνας	Υποχρεωτικό	5
ΟΔΠΥ05	Δικαιώματα Ασθενών και Κώδικες Ιατρικής Δεοντολογίας	Υποχρεωτικό	5
ΟΔΠΥ06	Ανθρωπολογία της Υγείας	Υποχρεωτικό	5
ΣΥΝΟΛΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ Α' ΕΞΑΜΗΝΟΥ			30

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ECTS
ΟΔΠΥ07	Οργάνωση και Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας	Υποχρεωτικό	5
ΟΔΠΥ08	Αξιολόγηση Τεχνολογίας Υγείας	Υποχρεωτικό	5
ΟΔΠΥ09	Συγκριτική Ανάλυση Συστημάτων Υγείας	Υποχρεωτικό	5
ΟΔΠΥ10	Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας	Υποχρεωτικό	5
ΟΔΠΥ11	Ποινική και Αστική Ευθύνη Ιατρών	Υποχρεωτικό	5
ΟΔΠΥ12	Εξέλιξη της Προστασίας της Υγείας στην Ελλάδα	Υποχρεωτικό	5
ΣΥΝΟΛΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ Β' ΕΞΑΜΗΝΟΥ			30
Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ECTS
ΟΔΠΥΔΠΛ	ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	Υποχρεωτικό	30
ΣΥΝΟΛΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ Γ' ΕΞΑΜΗΝΟΥ			30

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ Γ': Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική			
Α' ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ECTS
ΕΚΠ01	Θεωρητική Ανάλυση Κοινωνικής Πολιτικής	Υποχρεωτικό	10
ΕΚΠ02	Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική	Υποχρεωτικό	12
ΕΚΠ03	Ποσοτική Έρευνα Κοινωνικής Πολιτικής	Υποχρεωτικό	4
ΕΚΠ04	Ποιοτική Έρευνα Κοινωνικής Πολιτικής	Υποχρεωτικό	4
ΣΥΝΟΛΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ Α' ΕΞΑΜΗΝΟΥ			30
Β' ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ECTS
ΕΚΠ05	Οικονομική Ανάλυση Κοινωνικής Πολιτικής	Υποχρεωτικό	6
ΕΚΠ06	Συγκριτική Ανάλυση Κοινωνικής Πολιτικής	Υποχρεωτικό	6
ΕΚΠ07	Παγκόσμια και Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική	Υποχρεωτικό	6
ΕΚΠ08	Ευρωπαϊκές Πολιτικές Απασχόλησης και Εργασιακών Σχέσεων	Υποχρεωτικό	4
ΕΚΠ09	Ευρωπαϊκές Πολιτικές Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ενσωμάτωσης	Υποχρεωτικό	3
ΕΚΠ10	Ευρωπαϊκές Πολιτικές Εκπαίδευσης	Υποχρεωτικό	3
ΕΚΠ11	Ευρωπαϊκές Πολιτικές Υγείας και Ασφάλισης	Υποχρεωτικό	2
ΣΥΝΟΛΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ Β' ΕΞΑΜΗΝΟΥ			30
Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ECTS
ΕΚΠΔΠΛ	ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	Υποχρεωτικό	30
ΣΥΝΟΛΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ Γ' ΕΞΑΜΗΝΟΥ			30

Στο Παράρτημα Ι παρουσιάζεται το πλήρες περιεχόμενο των μαθημάτων των τριών (3) ειδικοτήσεων.

### 9.2 Γλώσσα διδασκαλίας

Η γλώσσα διδασκαλίας του Προγράμματος είναι η Ελληνική, αλλά μπορεί μέρος ή όλο το πρόγραμμα να προσφέρεται και στην αγγλική.

### 9.3 Ακαδημαϊκό Ημερολόγιο του Προγράμματος

Στην αρχή κάθε εξαμήνου και πριν την έναρξη των μαθημάτων αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος και του Π.Μ.Σ. το ωρολόγιο πρόγραμμα της περιόδου, στο οποίο περιλαμβάνονται οι ημέρες και οι ώρες διδασκαλίας των μαθημάτων, οι ημερομηνίες άλλων εκδηλώσεων ή υποχρεώσεων, ημερομηνίες έναρξης και λήξης των διδακτικών περιόδων, οι περιόδοι εξετάσεων, οι αργίες κ.λπ.



Όλες οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες (π.χ. διδασκαλία και εξέταση μαθημάτων, ανάθεση υποβολή και εξέταση μεταπτυχιακών εργασιών) πραγματοποιούνται στο χρονικό πλαίσιο του ετήσιου ακαδημαϊκού ημερολογίου που ορίζεται από τη Σύγκλητο.

#### 9.4 Ημερομηνίες εγγραφής και δηλώσεις μαθημάτων

Στην αρχή κάθε ακαδ. εξαμήνου, και πριν από την έναρξη των μαθημάτων, καθορίζονται και αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Π.Μ.Σ. και του Τμήματος οι ημερομηνίες εγγραφής των φοιτητών, καθώς και η διαδικασία δηλώσεων των μαθημάτων που θα επιλέγονται σε κάθε εξάμηνο.

#### 9.5 Αναπληρώσεις μαθημάτων

Σε περίπτωση κωλύματος διεξαγωγής μαθήματος προβλέπεται η αναπλήρωσή του. Η ημερομηνία και η ώρα αναπλήρωσης αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Π.Μ.Σ.

#### 9.6 Εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται διά ζώσης και με μέσα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης κατά τη διάρκεια των εξαμήνων. Μέρος του προγράμματος (ως το 35%) μπορεί να προσφέρεται εξ αποστάσεως.

Για τη διεξαγωγή των μαθημάτων με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, θα αξιοποιηθούν συστηματικά οι ηλεκτρονικές πλατφόρμες υποστήριξης της μάθησης (π.χ. Open e-class, Moodle κ.ά.) που διαθέτει το Πανεπιστήμιο. Επίσης, υπάρχει κατάλληλη υποδομή και εγκατεστημένο σύστημα τηλεδιασκέψεων.

#### 9.7 Όρια απουσιών

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές υποχρεούνται να παρακολουθούν ανελλιπώς όλες τις δραστηριότητες του Π.Μ.Σ.

Ένας μεταπτυχιακός φοιτητής θεωρείται ότι έχει παρακολουθήσει κάποιο μάθημα (και επομένως έχει δικαίωμα συμμετοχής στις εξετάσεις) μόνον αν έχει παρακολουθήσει τουλάχιστον το 80% των ωρών της διδασκαλίας του μαθήματος.

Σε κάθε περίπτωση, η συμμετοχή και παρακολούθηση διαπιστώνεται με ευθύνη των διδασκόντων και διδασκουσών των μαθημάτων.

#### Άρθρο 10

##### Διδάσκοντες στο Π.Μ.Σ./Ανάθεση διδασκαλίας

Στο Π.Μ.Σ. θα απασχοληθούν ως διδακτικό προσωπικό μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής και άλλων τμημάτων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου ή άλλων τμημάτων Πανεπιστημίων της ημεδαπής, καθώς και άλλες κατηγορίες διδασκόντων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 36 του ν. 4485/2017 (ΦΕΚ Α' 114). Η ανάθεση διδασκαλίας γίνεται με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος

Με αποφάσεις της Συνέλευσης και σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία ορίζονται, οι ειδικότερες προϋποθέσεις και η διαδικασία πρόσκλησης από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, καθώς και οι ειδικότεροι όροι απασχόλησης και κάθε θέμα σχετικό με τους επισκέπτες διδάσκοντες, οι οποίοι δύναται να είναι καταξιωμένοι/ες επιστήμονες που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο, καλλιτέχνες ή επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους με εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ. Επίσης,

με τον ίδιο τρόπο ορίζονται και οι ειδικότεροι όροι και οι προϋποθέσεις συμμετοχής ομότιμων καθηγητών ή αφυπηρεσάντων μελών Δ.Ε.Π. σε Π.Μ.Σ.

#### 10.1 Υποχρεώσεις Διδασκόντων

Ο υπεύθυνος για τη διδασκαλία μαθήματος στο Π.Μ.Σ. οφείλει :

- Να τηρεί πιστά και επακριβώς το πρόγραμμα και το ωράριο των παραδόσεων του μαθήματος.

- Να αναπροσαρμόζει και να επικαιροποιεί σε τακτά χρονικά διαστήματα το περιεχόμενο και την ύλη των διδασκόμενων μαθημάτων. Κατά την έναρξη του εξαμήνου, οι διδάσκοντες κοινοποιούν (υποβάλλοντας προς διανομή στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. ή ενημερώνοντας την ιστοσελίδα του μαθήματος) το αναλυτικό πρόγραμμα (syllabus), που καλύπτει την ύλη του μαθήματος και περιλαμβάνει τις παρουσιάσεις των διαλέξεων, τη βιβλιογραφία και αρθρογραφία που οι φοιτητές καλούνται να μελετήσουν και όποιο άλλο συμπληρωματικό υλικό (μελέτες περιπτώσεων κ.λπ.).

- Να τηρεί τουλάχιστον δύο ώρες γραφείου την εβδομάδα, που θα επιτρέπουν την απρόσκοπτη επικοινωνία των φοιτητών μαζί του για θέματα που άπτονται των σπουδών τους και του συγκεκριμένου μαθήματος.

Οι διδάσκοντες επίσης οφείλουν να σέβονται την ακαδημαϊκή δεοντολογία και να τηρούν τους κανόνες της.

#### Άρθρο 11

##### Αξιολόγηση επίδοσης μεταπτυχιακών φοιτητών

Η αξιολόγηση των επιδόσεων των φοιτητών σε κάθε μάθημα γίνεται με εξετάσεις που μπορεί να είναι γραπτές, προφορικές, εργαστηριακές, υποχρεωτικές/προαιρετικές εργασίες, ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών ή οποιοσδήποτε συνδυασμός αυτών.

Η αξιολόγηση και η βαθμολόγηση σε κάθε μάθημα είναι αποκλειστική αρμοδιότητα του διδάσκοντος. Τα κριτήρια αξιολόγησης είναι σαφώς προσδιορισμένα, γνωστοποιούνται στην αρχή του ακαδ. εξαμήνου από τον διδάσκοντα του μαθήματος και αναγράφονται επίσης στην φόρμα περιγραφής του κάθε μαθήματος, σύμφωνα με το πρότυπο ECTS (syllabus), που είναι αναρτημένη στην ιστοσελίδα του Π.Μ.Σ.

Ο τελικός βαθμός κάθε μαθήματος προκύπτει από το σύνολο των επιδόσεων του φοιτητή ή της φοιτήτριας σε συγκεκριμένους τομείς (π.χ. εργασίες, εξετάσεις) σύμφωνα με τις οδηγίες που παρέχει ο διδάσκων στην αρχή του εξαμήνου. Ο ελάχιστος αποδεκτός βαθμός μαθήματος είναι το πέντε (5,00), με άριστα το δέκα (10,00).

Η βαθμολογία κατατίθεται εντός τριάντα (30) ημερών από την ολοκλήρωση της τελευταίας δραστηριότητας αξιολόγησης.

#### Άρθρο 12

##### Εξεταστικές περίοδοι (χρόνος διενέργειας και διάρκεια εξεταστικών περιόδων)

Οι εξεταστικές περίοδοι είναι χειμερινού, εαρινού εξαμήνου καθώς και η επαναληπτική εξεταστική περίοδος του Σεπτεμβρίου και ταυτίζονται με τις εξεταστικές περιόδους των προπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών, όπως αυτές ορίζονται κάθε φορά στο Ακαδημαϊκό Ημερολόγιο του Ιδρύματος.



Σε περίπτωση που φοιτητής ή φοιτήτρια αποτύχει σε ένα μάθημα, μπορεί να επανεξετασθεί στο μάθημα αυτό στην (επαναληπτική) εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου.

Αν ο μεταπτυχιακός φοιτητής αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων, ούτως ώστε σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών θεωρείται ότι δεν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα, τότε ακολουθείται η διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 34, παρ. 6 του ν. 4485/2017. Ειδικότερα, ο φοιτητής δύναται να εξετασθεί, ύστερα από αίτησή του, από τριμελή επιτροπή μελών Δ.Ε.Π. της Σχολής, οι οποίοι έχουν το ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο με το εξεταζόμενο μάθημα και ορίζονται από τη Συνέλευση του Τμήματος. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης του μαθήματος διδασκων καθηγητής.

Εάν ο φοιτητής δεν υποβάλει αίτηση εντός 15 ημερών από την ημερομηνία ανακοίνωσης της βαθμολογίας στην εξέταση, ή εάν αποτύχει στην εξέταση από την τριμελή επιτροπή, τότε προτείνεται η οριστική διαγραφή του από το Π.Μ.Σ.

#### Άρθρο 13

##### Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία - Επιβλέποντες/ουσες Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας

Στο τρίτο (3ο) εξάμηνο του Προγράμματος προβλέπεται η εκπόνηση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

Ο/Η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια έχει δικαίωμα υποβολής θέματος, εφόσον έχει ολοκληρώσει με επιτυχία όλα τα μαθήματα των δύο (2) πρώτων εξαμήνων. Υποβάλλει αίτηση στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της διπλωματικής εργασίας, ο προτεινόμενος επιβλέπων και επισυνάπτεται περίληψη της προτεινόμενης εργασίας στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. Η Γραμματεία του Π.Μ.Σ. προωθεί την αίτηση στη Συντονιστική Επιτροπή.

#### 13.1 Επίβλεψη Διπλωματικής Εργασίας

Η Συντονιστική Επιτροπή, ύστερα από την αίτηση του ενδιαφερόμενου ορίζει τον επιβλέποντα αυτής και συγκροτεί την τριμελή εξεταστική επιτροπή για την έγκριση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο επιβλέπων.

Ο επιβλέπων της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας μπορεί να είναι μέλος Δ.Ε.Π. Α' ή Β' βαθμίδας ή Γ' Βαθμίδας το οποίο διδάσκει στο Π.Μ.Σ.

Τα λοιπά δύο μέλη της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής μπορεί να είναι όλες οι κατηγορίες διδασκόντων που έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο Π.Μ.Σ. σύμφωνα με το άρθρο 36 του ν. 4485/2017.

Κάθε διδασκων του Π.Μ.Σ. μπορεί να αναλαμβάνει την επίβλεψη έως έξι (6) διπλωματικών εργασιών ανά έτος.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις αντικειμενικής αδυναμίας άσκησης καθηκόντων επίβλεψης επί μακρό χρονικό διάστημα ή ύπαρξη άλλου σπουδαίου λόγου, η Συντονιστική Επιτροπή, εκτιμώντας τις περιστάσεις, δύναται να προβεί κατόπιν αιτιολόγησης της απόφασής της, στην αντικατάσταση του/της επιβλέποντα/ουσας ή Μέλους της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής.

Οι μεταπτυχιακές διατριβές θα πρέπει να έχουν τις ακόλουθες προδιαγραφές:

- Εξώφυλλο (με λογότυπο του Πανεπιστημίου, τον τίτλο της Διατριβής, του Τμήματος και του Πανεπιστημίου, το όνομα του επιβλέποντος και των μελών της Συμβουλευτικής Επιτροπής και το μήνα και τη χρονολογία υποβολής).

- Πίνακα περιεχομένων.

- Περίληψη στα ελληνικά και στα αγγλικά (μέχρι 300 λέξεις), συνοδευόμενη από 4-6 λέξεις κλειδιά αντιπροσωπευτικά του περιεχομένου της.

- Το σύνολο του κειμένου θα πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 16.000 έως 20.000 λέξεων.

- Γραμματοσειρά μεγέθους 12 στιγμών.

- Διάστιχο 1,5.

#### 13.2 Γλώσσα συγγραφής

Η γλώσσα συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας μπορεί να είναι η ελληνική ή η αγγλική.

#### 13.3 Εξέταση Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας

Για να εγκριθεί η εργασία, ο μεταπτυχιακός φοιτητής οφείλει να την υποστηρίξει ενώπιον της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής, αφού έχει προηγουμένως ελεγχθεί από το σύστημα κειμενικής ομοιότητας του ιδρύματος.

Μετά το πέρας της περιόδου συγγραφής της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας και έπειτα από τη σύμφωνη γνώμη του επιβλέποντος, οι φοιτητές παραδίδουν ηλεκτρονικώς ή εντύπως αντίτυπό της στα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής. Επισημαίνεται ότι η κατάθεση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας στα μέλη της Επιτροπής θα πρέπει να γίνεται τουλάχιστον 15 ημέρες πριν την έναρξη της εξεταστικής περιόδου. Σε αντίθετη περίπτωση, τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής έχουν τη δυνατότητα παραπομπής της εξέτασης σε επόμενη εξεταστική περίοδο.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές υποστηρίζουν τη Διπλωματική Εργασία τους δημόσια.

Η ημερομηνία της υποστήριξης ανακοινώνεται από τη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. Η Διπλωματική Εργασία εξετάζεται από Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή, στην οποία συμμετέχει ο επιβλέπων και δυο ακόμη διδασκοντες του Π.Μ.Σ. Η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή ορίζεται από τη Συντονιστική Επιτροπή έπειτα από πρόταση του επιβλέποντα καθηγητή. Για την έγκριση της Διπλωματικής Εργασίας απαιτείται η σύμφωνη γνώμη δύο τουλάχιστον μελών της επιτροπής. Μετά την εξέταση και έγκρισή της, η διορθωμένη τελική μορφή της Διπλωματικής Εργασίας κατατίθεται από τον υποψήφιο σε ηλεκτρονική μορφή σε τέσσερα αντίτυπα και δύο CD στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ.

Σε περίπτωση αρνητικής κρίσης δίνεται διορία ενός μήνα στον υποψήφιο να προβεί σε διορθώσεις σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της Εξεταστικής Επιτροπής. Σε περίπτωση νέας αρνητικής κρίσης διαγράφεται οριστικά.

Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες, εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή, αναρτώνται υποχρεωτικά στο ιδρυματικό αποθετήριο.

#### Άρθρο 14

##### Τρόπος υπολογισμού βαθμού Δ.Μ.Σ.

Ο βαθμός του Δ.Μ.Σ. καθορίζεται από τους βαθμούς των μαθημάτων του Προγράμματος και της διπλωματικής εργασίας. Αναλυτικά ο βαθμός του Μ.Δ.Ε. προκύπτει

με πολλαπλασιασμό του βαθμού του κάθε μαθήματος και της μεταπτυχιακής διατριβής με τα αντίστοιχα ECTS. Εν συνεχεία, προστίθενται όλα τα γινόμενα και το άθροισμα διαιρείται με το 90 (σύνολο ECTS).

#### Άρθρο 15

##### Υποχρεώσεις για τη λήψη του Δ.Μ.Σ.

Για τη λήψη του Δ.Μ.Σ. απαιτείται: α) η φοίτηση και η επιτυχής ολοκλήρωση των συναφών υποχρεώσεων των φοιτητών στα επιμέρους μαθήματα του προγράμματος σπουδών (εργασίες, σχέδια έρευνας, εξετάσεις κ.λπ.) κατά τη διάρκεια δύο (2) διδακτικών εξαμήνων β) η εκπόνηση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, εντός του προβλεπόμενου διαστήματος και γ) η εκπλήρωση των οικονομικών υποχρεώσεων του Π.Μ.Σ. (καταβολή οφειλόμενων τελών φοίτησης).

#### Άρθρο 16

##### Διαδικασίες αξιολόγησης μαθημάτων/ διδασκόντων από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές

Στο τέλος κάθε εξαμήνου, πραγματοποιείται αξιολόγηση των μαθημάτων και των διδασκόντων, ηλεκτρονικά, από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές σύμφωνα με τις διαδικασίες που έχει θεσπίσει το Ίδρυμα υπό την εποπτεία της Μονάδας Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟ.ΔΙ.Π.).

Η αξιολόγηση των μαθημάτων γίνεται μέσω του ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος της ΜΟ.ΔΙ.Π. Το σύστημα αυτό είναι ολοκληρωμένο με το ηλεκτρονικό σύστημα γραμματειών του Ιδρύματος και κάθε φοιτητής μπορεί να αξιολογήσει από οποιονδήποτε υπολογιστή τα μαθήματα που έχει δηλώσει, με διατήρηση της ανωνυμίας του. Οι φοιτητές ειδοποιούνται από τη γραμματεία του Π.Μ.Σ. για τον χρόνο έναρξης και λήξης της περιόδου αξιολόγησης και λαμβάνουν λεπτομερείς οδηγίες για τον τρόπο διεξαγωγής της, η δε διάρκεια της περιόδου αξιολόγησης είναι δύο εβδομάδες. Η φόρμα αξιολόγησης καλύπτει το μάθημα τουλάχιστον ως προς το περιεχόμενο, τον τρόπο διδασκαλίας και το διδακτικό υλικό.

Η ΟΜ.Ε.Α. του Τμήματος διαθέτει πρόσβαση μέσω του ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος της ΜΟ.ΔΙ.Π. σε στατιστικά στοιχεία για την αξιολόγηση των μαθημάτων, τα οποία επεξεργάζεται και υποβάλλει εισήγηση στα αρμόδια όργανα. Τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων κοινοποιούνται και στη Συντονιστική Επιτροπή προς επεξεργασία. Παράλληλα, η ΜΟ.ΔΙ.Π. επεξεργάζεται τα αποτελέσματα των προηγούμενων περιόδων αξιολογήσεων και τα σχετικά στατιστικά στοιχεία αναρτώνται στην ιστοσελίδα της ΜΟ.ΔΙ.Π.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης κοινοποιούνται στον Δ/ντή του Π.Μ.Σ., στην ΟΜ.Ε.Α. του Τμήματος και στον κάθε διδάσκοντα ξεχωριστά.

#### Άρθρο 17

##### Λόγοι και διαδικασία διαγραφής από το Π.Μ.Σ.

Η Συνέλευση του Τμήματος, μετά την εισήγηση της Σ.Ε., δύναται να αποφασίσει τη διαγραφή μεταπτυχιακών φοιτητών εάν:

- υπερβούν το ανώτατο όριο απουσιών,
- έχουν αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων, σύμφωνα με το άρθρο 12, και δεν έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα,

- υπερβούν τη μέγιστη χρονική διάρκεια φοίτησης στο Π.Μ.Σ., όπως ορίζεται στον παρόντα Κανονισμό, εκτός αν συντρέχουν αποδεδειγμένα σοβαροί και εξαιρετικοί λόγοι,
- παραβιάσουν τους κανόνες ακαδημαϊκής δεοντολογίας, όπως π.χ. η λογοκλοπή,
- δεν καταβάλλουν το προβλεπόμενο τέλος φοίτησης,
- αυτοδίκαια κατόπιν αιτήσεως των μεταπτυχιακών φοιτητών.

#### Άρθρο 18

##### Χρηματοδότηση - Οικονομική διαχείριση Π.Μ.Σ.

##### 18.1 Πόροι

Η χρηματοδότηση του Π.Μ.Σ. μπορεί να προέρχεται από:

- α) τον προϋπολογισμό του Α.Ε.Ι. και των συνεργαζόμενων του φορέων,
- β) τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων,
- γ) δωρεές, παροχές, κληροδοτήματα και κάθε είδους χορηγίες φορέων του δημόσιου τομέα, όπως οριοθετείται στην περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (ΦΕΚ Α' 143), ή του ιδιωτικού τομέα,
- δ) πόρους από ερευνητικά προγράμματα,
- ε) πόρους από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων διεθνών οργανισμών,
- στ) μέρος των εσόδων των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.) των Α.Ε.Ι.,
- ζ) κάθε άλλη νόμιμη αιτία.

Στις περιπτώσεις, κατά τις οποίες τα λειτουργικά έξοδα ενός Π.Μ.Σ. δεν καλύπτονται εξ ολοκλήρου από τις ως ανωτέρω πηγές χρηματοδότησης, τα λειτουργικά του έξοδα μπορεί να καλύπτονται από τέλη φοίτησης.

##### 18.2 Δαπάνες

Η διαχείριση των εσόδων του Π.Μ.Σ. γίνεται από τον Ε.Λ.Κ.Ε. του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και κατανέμεται ως εξής:

(α) Εβδομήντα τοις εκατό (70%) λειτουργικά έξοδα του προγράμματος τα οποία κατανέμονται σε δαπάνες διδασκαλίας, διοικητικής και τεχνικής υποστήριξης, μετακινήσεων, εξοπλισμού, λογισμικού, αναλώσιμων, χορήγησης υποτροφιών σε μεταπτυχιακούς φοιτητές και λοιπές δαπάνες. Οι δαπάνες αποζημίωσης του τακτικού διδακτικού, τεχνικού και διοικητικού προσωπικού των Ιδρυμάτων αφορά σε εργασία που υπερβαίνει τις κατά νόμο υποχρεώσεις τους.

β) Τριάντα τοις εκατό (30%) για κάλυψη λειτουργικών εξόδων του Ιδρύματος, με προτεραιότητα στην κάλυψη των αναγκών των Π.Μ.Σ. που λειτουργούν χωρίς τέλη φοίτησης.

Η παραπάνω κατανομή δεν ισχύει στην περίπτωση δωρεάς, κληροδοτήματος ή χορηγίας για συγκεκριμένο σκοπό, καθώς και για κρατικές επιχορηγήσεις

Το Τμήμα οφείλει ετησίως να δημοσιεύει, με ανάρτηση στην ιστοσελίδα του, απολογισμό εσόδων - εξόδων, με αναγραφή της κατανομής των δαπανών ανά κατηγορία, και ιδίως του ύψους των τελών φοίτησης, των αμοιβών των διδασκόντων του Π.Μ.Σ. και του αριθμού των διδασκόντων που τις εισέπραξαν.

### Άρθρο 19 Τέλη φοίτησης

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές υποχρεούνται στην καταβολή τελών φοίτησης. Το ύψος των προβλεπόμενων τελών φοίτησης για το σύνολο του προγράμματος καθορίζεται στο ποσό των δυο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ.

Παρέχεται η δυνατότητα τμηματικής καταβολής τους π.χ. η πρώτη δόση κατά την εγγραφή του φοιτητή και η δεύτερη δόση στην έναρξη του 2ου εξαμήνου στις ημερομηνίες που ορίζονται από τη Γραμματεία.

Η καταβολή των διδάκτρων γίνεται στον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.) ο οποίος είναι αρμόδιος για τη διαχείρισή τους.

Απαλλάσσονται από τα τέλη φοίτησης, όπου αυτά προβλέπονται, οι φοιτητές Π.Μ.Σ. των οποίων το εισόδημα (ατομικό ή οικογενειακό) δεν υπερβαίνει το μισθό ατομικό το εκατό τοις εκατό (100%), το δε οικογενειακό το εβδομήντα τοις εκατό (70%) του εθνικού διάμεσου διαθέσιμου ισοδύναμου εισοδήματος, σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα κάθε φορά δημοσιευμένα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής. Η απαλλαγή αυτή παρέχεται για την συμμετοχή σε ένα μόνο Π.Μ.Σ.

Σε κάθε περίπτωση, οι απαλλασσόμενοι φοιτητές δεν θα πρέπει να ξεπερνούν το ποσοστό του τριάντα τοις εκατό (30%) του συνολικού αριθμού των φοιτητών που εισάγονται στο Π.Μ.Σ.

Αν οι δικαιούχοι υπερβαίνουν το ανωτέρω ποσοστό, επιλέγονται με σειρά κατάταξης ξεκινώντας από αυτούς που έχουν το μικρότερο εισόδημα.

Για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου λαμβάνονται υπόψη από την Επιτροπή που συγκροτείται δυνάμει της περίπτωσης δ' της παραγράφου 3 του άρθρου 31 του ν. 4485/2017 τα εισοδήματα του τελευταίου φορολογικού έτους, για το οποίο κατά το χρόνο της επιλογής στο Π.Μ.Σ. έχει ολοκληρωθεί η εκκαθάριση φόρου, σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος.

Η αίτηση απαλλαγής τελών φοίτησης υποβάλλεται από τον ενδιαφερόμενο στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. ύστερα από την ολοκλήρωση της διαδικασίας επιλογής των φοιτητών. Η οικονομική κατάσταση υποψηφίου σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί λόγο μη επιλογής σε Π.Μ.Σ.

Όσοι λαμβάνουν υποτροφία από άλλη πηγή, δεν δικαιούνται απαλλαγής.

### Άρθρο 20 Υποτροφίες

Το Π.Μ.Σ. δύναται να παρέχει έναν αριθμό υποτροφιών βάσει ακαδημαϊκών κριτηρίων στους φοιτητές, σύμφωνα με απόφαση της Συνέλευσης στην οποία καθορίζεται, το ύψος των υποτροφιών, τα δικαιολογητικά και η διαδικασία χορήγησης υποτροφιών και οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των υποτρόφων. Τα ως άνω στοιχεία αναγράφονται στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος κάθε ακαδημαϊκού έτους. Οι υποτροφίες παρέχονται έπειτα από σχετική αίτηση των φοιτητών με την προσκόμιση των απαραίτητων υποστηρικτικών δικαιολογητικών. Οι υποτροφίες εγγράφονται στον εγκεκριμένο προϋπολογισμό του Π.Μ.Σ.

Τα κριτήρια χορήγησης τους ενδεικτικά αφορούν τις ακαδημαϊκές επιδόσεις των αιτούντων (π.χ. σειρά κατάταξης εισαγωγής) καθώς και άλλες ειδικές συνθήκες (αναπηρίες, σοβαρές ασθένειες, κ.λπ.).

### Άρθρο 21 Τελετουργικό αποφοίτησης και τύπος απονεμόμενου διπλώματος (Δ.Μ.Σ.)

Η καθομολόγηση και απονομή των Διπλωμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών γίνεται δημόσια σε ειδική τελετή ενώπιον των Πρυτανικών Αρχών και του Προέδρου του Τμήματος και συγχρόνως με την απονομή και των πτυχίων του α' κύκλου σπουδών του Τμήματος. Κατά την τελετή οι απόφοιτοι του Π.Μ.Σ. προηγούνται των πτυχιούχων του Τμήματος. Τα ονόματα των διπλωματούχων εγκρίνονται από τη Συνέλευση του Τμήματος που διαπιστώνει την επιτυχή ολοκλήρωση της φοίτησης προκειμένου να απονεμηθεί το Δ.Μ.Σ. Ο τύπος του Δ.Μ.Σ ακολουθεί τα πρότυπα του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

### Άρθρο 22 Παράρτημα Διπλώματος

Στο Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών που χορηγείται, επισυνάπτεται υποχρεωτικά το προβλεπόμενο Παράρτημα Διπλώματος το οποίο αποτελεί ένα εξηγηματικό έγγραφο που παρέχει πληροφορίες σχετικά με τη φύση, το επίπεδο, το γενικότερο πλαίσιο εκπαίδευσης, το περιεχόμενο και το καθεστώς των σπουδών, οι οποίες ολοκληρώθηκαν με επιτυχία και δεν υποκαθιστά τον επίσημο τίτλο σπουδών ή την αναλυτική βαθμολογία μαθημάτων που χορηγούν τα Ιδρύματα. Το εν λόγω έγγραφο εκδίδεται αυτομάτως και χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα.

### Άρθρο 23 Διοικητική Υποστήριξη - Υλικοτεχνική υποδομή

#### 23.1 Υλικοτεχνική Υποδομή

Για τις ανάγκες του Π.Μ.Σ. «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ» απαιτούνται τρεις (3) αίθουσες πλήρως εξοπλισμένες. Οι δύο αυτές αίθουσες υπάρχουν, είναι χωρητικότητας σημαντικά μεγαλύτερης από τον προβλεπόμενο αριθμό εισακτέων και παραχωρούνται από το Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής για τις διδακτικές ανάγκες του Π.Μ.Σ.

Οι εν λόγω αίθουσες είναι πλήρως εξοπλισμένες με προβολικό (video projector), σύνδεση στο διαδίκτυο, Η/Υ και οθόνη προβολής. Επίσης διαθέτουν σύστημα θέρμανσης και κλιματισμού. Καθώς μάλιστα η λειτουργία του Π.Μ.Σ. επιβαρύνει το κόστος θέρμανσης και κλιματισμού του Τμήματος προβλέπεται η αντίστοιχη συμβολή του Π.Μ.Σ. μέσω των δικών του πόρων στην κάλυψη των σχετικών εξόδων.

Επίσης στη διάθεση του Π.Μ.Σ. τίθενται και όλες οι άλλες υποδομές και υπηρεσίες του Τμήματος όπως:

- Γραμματειακή υποστήριξη
- Τεχνική υποστήριξη για την επίλυση τεχνικών προβλημάτων.
- Υπηρεσίες βιβλιοθήκης με διευρυμένο ωράριο λειτουργίας ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες των φοιτητών (πλήρης πρόσβαση σε όλες τις ψηφιακές και έντυπες



συλλογές στη Βιβλιοθήκη του Τμήματος αλλά και εξ αποστάσεως, χώροι μελέτης και εκπόνησης εργασιών).

- Δυο πλήρως εξοπλισμένα εργαστήρια Η/Υ με διευρυμένο ωράριο λειτουργίας ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες των φοιτητών.

Ευρύτερα σε επίπεδο υποδομών το Τμήμα διαθέτει:

- Πέντε αίθουσες διδασκαλίας συνολικής χωρητικότητας 270 θέσεων με σύνδεση στο διαδίκτυο και προβολικό.
- Δυο πλήρως εξοπλισμένα εργαστήρια 50 συνολικά θέσεων εργασίας.
- Βιβλιοθήκη με 12.000 τεκμήρια και 30 θέσεις μελέτης.

### 23.2 Διοικητική Υποστήριξη του Προγράμματος

Η διοικητική υποστήριξη του Π.Μ.Σ. του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου γίνεται από τη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. Όλες οι πληροφορίες που αφορούν το Π.Μ.Σ., καθώς και οι ανακοινώσεις για τις δραστηριότητές του, αναρτώνται στην ιστοσελίδα <http://dsep.uop.gr>.

#### Άρθρο 24

#### Μεταβατικές Διατάξεις

Οι φοιτητές που έχουν ήδη εγγραφεί σε Π.Μ.Σ. κατά την έναρξη ισχύος του ν. 4485/2017, καθώς και οι φοιτητές που έχουν εγγραφεί και αρχίζουν τη φοίτηση το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018 σε Π.Μ.Σ. ιδρυθέν έως τη δημοσίευση του ν. 4485/2017, συνεχίζουν και ολοκληρώνουν το πρόγραμμα, σύμφωνα με τις ισχύουσες, έως την έναρξη ισχύος του ν. 4485/2017, διατάξεις.

Όσα θέματα δεν ρυθμίζονται στον παρόντα Κανονισμό θα ρυθμίζονται από τα αρμόδια όργανα, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

#### ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

#### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ Α': Πολιτικές για τη Μετανάστευση, τις Κοινωνικές Διακρίσεις και την Ιδιότητα του Πολίτη

#### Α' ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. Ποσοτικές και Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας  
(Υποχρεωτικό: Υ)

#### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Σπονδυλωτό μάθημα με δύο ενότητες:

Α. Ποιοτικές Μέθοδοι στην Κοινωνική Έρευνα

Ο βασικός στόχος του μαθήματος είναι να συμβάλλει στην ανάπτυξη της συζήτησης για τις ποιοτικές μεθόδους κοινωνικής έρευνας, κυρίως μέσα από την παρουσίαση μια σειράς από σχετικά πρόσφατα ερευνητικά εγχειρήματα τα οποία υιοθετούν την ποιοτική μεθοδολογική προσέγγιση. Έτσι, επιχειρεί να αναδείξει το ρόλο και τη σημασία των ποιοτικών μεθόδων κοινωνικής έρευνας σε διαφορετικούς κλάδους των κοινωνικών επιστημών, από την ανθρωπογεωγραφία, την κοινωνιολογία και την κοινωνική ανθρωπολογία έως την πολιτική επιστήμη και την κοινωνική ψυχολογία. Περιλαμβάνει ζητήματα θεωρητικού και επιστημολογικού υπόβαθρου των ποιοτικών μεθοδολογικών προσεγγίσεων, ζητήματα ερευνητικού αναστοχασμού, πολυμεθοδολογικών θεωρήσεων, εφαρμογής διαφορετικών ποιοτικών μεθόδων (συνεντεύξεις

σε βάθος, συμμετοχικής παρατήρησης κ.ά) για τη συλλογή δεδομένων καθώς και θέματα ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων και χρήσης ειδικού λογισμικού για τον σκοπό αυτό.

Β. Ποσοτικές Μέθοδοι στην Κοινωνική Έρευνα

Εισαγωγικό μάθημα το οποίο παρουσιάζει και αναλύει τις βασικές διαστάσεις της ποσοτικής έρευνας στο χώρο των κοινωνικών επιστημών. Πιο συγκεκριμένα αναλύονται θέματα δειγματοληψίας και μεγέθους δείγματος, είδη μεταβλητών, τεχνικές περιγραφικής και επαγωγικής Στατιστικής καθώς και εφαρμογής αυτών μέσω του στατιστικού λογισμικού SPSS. Οι έννοιες που παρουσιάζονται είναι, μεταξύ άλλων, τεχνικές δειγματοληψίας με πιθανότητες, t-test, ανάλυση συσχέτισης και ανάλυση κατηγορικών δεδομένων. Δεν απαιτείται ιδιαίτερο μαθηματικό ή στατιστικό υπόβαθρο αφού η έμφαση δίνεται στις εφαρμογές των τεχνικών και στην ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

2. Κοινωνικές Ανισότητες και Κοινωνικός Αποκλεισμός  
(Υποχρεωτικό: Υ)

#### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η κοινωνική ανισότητα αποτελεί το κατεξοχήν αντικείμενο της κοινωνιολογίας και, δυστυχώς, ένα καθολικό χαρακτηριστικό των ανθρώπινων κοινωνιών. Το μάθημα αυτό διερευνά τη φύση, τα αίτια, τις μορφές και τις συνέπειες της κοινωνικής ανισότητας.

Στην πρώτη ενότητα, το μάθημα εισάγει στις βασικές κοινωνιολογικές προσεγγίσεις για την κοινωνική ανισότητα, σε σχέση με κοινωνικές μεταβλητές όπως η κοινωνική τάξη, η κοινωνική θέση, το κύρος/γόητρο, το φύλο και η σεξουαλικότητα, η φυλή και η εθνικότητα, και εξετάζει τους τρόπους με τους οποίους παράγονται, αναπαράγονται και βιώνονται οι κοινωνικές ανισότητες.

Στο δεύτερο μέρος, επιχειρείται μια κριτική εξέταση του «κοινωνικού αποκλεισμού», ως του νέου «παραδείγματος» για την κατανόηση των κοινωνικών ανισοτήτων. Τίθεται το ερώτημα του κατά πόσον η έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού συνιστά πράγματι ένα χρήσιμο ερμηνευτικό εργαλείο για την κατανόηση της κοινωνικής ανισότητας, εξετάζεται η σχέση του «κοινωνικού αποκλεισμού» με εναλλακτικές έννοιες, όπως η φτώχεια, η σχετική αποστέρηση, οι κοινωνικές διακρίσεις και η κοινωνική ευπάθεια, αναλύονται τα βασικά χαρακτηριστικά του κοινωνικού αποκλεισμού και συζητούνται τα μεθοδολογικά προβλήματα που προκύπτουν κατά την εμπειρική διερεύνηση του φαινομένου.

Το μάθημα ολοκληρώνεται με την εξέταση του ρόλου της κοινωνικής πολιτικής για τη δημιουργία ή/και την άμβλυνση των ανισοτήτων, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, με ιδιαίτερη αναφορά στις παρεμβάσεις στο επίπεδο της Ε.Ε. και στην Ελλάδα.

#### ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

1. Κοινωνικές ανισότητες: εργασία, απασχόληση, φύλο  
(Κατ' επιλογή υποχρεωτικό: Ε)

#### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εστιάζει στην ανάλυση του τρόπου με τον οποίο η έννοια της κοινωνικής ανισότητας, ως διαδικασία κοινωνικής διαφοροποίησης και ιεραρχικής κατάταξης ατόμων και ομάδων στη βάση του οικονομικού στάτους, της δύναμης και του κοινωνικού κύρους, δια-

τέμνει τη διάσταση της απασχόλησης, της εργασίας και του κοινωνικού φύλου. Έτσι, ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στη συσχέτιση της έννοιας της κοινωνικής ανισότητας με της μορφές τυπικής και άτυπης απασχόλησης καθώς και στη διερεύνηση του μηχανισμού παραγωγής και δόμησης της έμφυλης ασυμμετρίας και της πρακτικής έκφρασής της στο πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό πεδίο της κοινωνικής δράσης.

### 2. Ιδιότητα του Πολίτη και Μετανάστευση

(Κατ' επιλογή υποχρεωτικό: Ε)

#### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στις μέρες μας, το ζήτημα της ιδιότητας του πολίτη στις χώρες που αποτελούν μεταναστευτικούς προορισμούς κάνει την εμφάνισή του σχεδόν αποκλειστικά συσχετιζόμενο με το αν, πώς και πότε οι μετανάστες θα αποκτήσουν την ιθαγένεια του κράτους υποδοχής. Η προσέγγιση αυτή δεν μπορεί παρά να εξεταστεί στα ιστορικά συμφραζόμενα της κάθε εθνικής/κρατικής παράδοσης για την ιθαγένεια, αλλιώς μπορεί να καταστεί μονομερής και παραπλανητική. Η όλη προβληματική που μπορεί να αναδείξει η ιδιότητα του πολίτη φωτίζει με το πιο αποκαλυπτικό τρόπο ιστορίες, ιδεολογίες, πρακτικές και κανόνες που άπτονται του σκληρού πυρήνα των σχέσεων εξουσίας που υφαίνονται σε κάθε πολιτική κοινότητα. Η ιδιότητα του πολίτη αναδεικνύεται σε μείζονα μηχανισμό κοινωνικής ένταξης και, ταυτόχρονα, πολιτικού αποκλεισμού (και) των μεταναστών. Η ιδιότητα του πολίτη είναι μια διαφοροποιητική κατασκευή: χωρίζει αυτούς που την έχουν από τους υπόλοιπους, εν προκειμένω τους «γηγενείς» από τους μετανάστες. Αυτό που διαρκώς μετατοπίζεται είναι το κατώφλι, οι τρόποι της διαίρεσης, ενδεχομένως και η μεταβαλλόμενη σημασία των διαιρέσεων. Όλο και περισσότερα κράτη επιλέγουν διάφορες ενδιάμεσες μορφές πολιτειότητας που κατηγοριοποιούν όσους κατοικούν στην επικράτειά τους. Στα παραπάνω έγκειται η αναπόδραστη ιστορικότητα της ιθαγένειας στις σχέσεις της με τη μετανάστευση και όχι μόνο. Ειδικότερα για την ελληνική περίπτωση, γίνεται προσπάθεια ανάλυσης της πολιτικής και θεσμικής αντιπαράθεσης και αστάθειας που παρατηρείται τα τελευταία έτη σχετικά με την απόδοση της ελληνικής ιθαγένειας.

### 3. Κοινωνικές Ανισότητες και Εκπαίδευση

(Κατ' επιλογή υποχρεωτικό: Ε)

#### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο πλαίσιο του μαθήματος θα μελετηθεί η σχέση του κοινωνικού αποκλεισμού με την εκπαίδευση και οι επιδράσεις των κοινωνικών ανισοτήτων στην εκπαιδευτική και μαθησιακή διαδικασία. Ειδικότερα θα εξεταστούν ζητήματα επίδοσης, αποτυχίας, σχολικής διαρροής, ευφυΐας και εκπαιδευτικών ευκαιριών σε συνάρτηση με το μορφωτικό κεφάλαιο, την κοινωνική και εθνοπολιτισμική προέλευση, την κοινωνική κινητικότητα, τη γλώσσα και το φύλο. Μέσα από την ανάλυση συγκεκριμένων παραδειγμάτων και ερευνητικών δεδομένων θα εξεταστούν εκφάνσεις των κοινωνικών ανισοτήτων στην εκπαιδευτική διαδικασία, την παιδαγωγική και μαθησιακή πορεία στο εθνικό πλαίσιο και το υπερεθνικό και παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον. Επίσης, θα ζητηθούν περιπτώσεις όξυνσης ή ενίσχυσης των ανισοτήτων και σε περιόδους κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής κρίσης.

Θα εξεταστούν τέλος τρόποι παρακολούθησης, ελέγχου και αντιμετώπισης των ανισοτήτων εντός του ευρωπαϊκού πλαισίου (Ζώνες εκπαιδευτικής προτεραιότητας, εναλλακτικά εκπαιδευτικά και παιδαγωγικά εργαλεία).

### 4. Κοινωνικές Διακρίσεις και Ανισότητες, Δημόσιες Πολιτικές και Εφαρμογές

(Κατ' επιλογή υποχρεωτικό: Ε)

#### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα αυτό γίνεται μια διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της εκπαίδευσης και της δημοκρατίας. Συγκεκριμένα, αφού γίνει μια ανασκόπηση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης στην εκπαίδευση και καταγραφούν τα δημοκρατικά ελλείμματα που δημιουργούνται, θα γίνει ένας αναστοχασμός για τις δυνατότητες και τις συνθήκες προώθησης της δημοκρατίας μέσω της εκπαίδευσης. Η εστίαση στην ανατροφοδότηση μεταξύ της καπιταλιστικής οικονομικής βάσης και του εποικοδομηματος είναι στο επίκεντρο του μαθήματος.

Το μάθημα συνίσταται σε έξι εβδομαδιαία σεμινάρια. Τα τρία πρώτα σεμινάρια είναι με τη μορφή διάλεξης και συζήτησης και αφορούν τα τρία στάδια της εξέλιξης του θεωρητικού ενδιαφέροντος για την σχέση εκπαίδευσης και δημοκρατίας. Μετά την πρώτη συνάντηση οι ΜΦ παίρνουν και την ενδεδειγμένη βιβλιογραφία, ώστε να συμμετέχουν ενεργά στη διδασκαλία κάθε ενότητας.

Οι τελευταίες τρεις συναντήσεις είναι αφιερωμένες στην παρουσίαση των εργασιών που εκπονούν οι ΜΦ στο πλαίσιο του μαθήματος.

### Β' ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ

#### ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

##### 1. Συγγραφή επιστημονικής εργασίας

(Υποχρεωτικό: Υ)

#### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Σεμιναριακού τύπου μάθημα με πρακτικό προσανατολισμό. Τα ακόλουθα ζητήματα αναλύονται και συζητούνται:

- Το πλαίσιο της έρευνας. Η επιστημολογική και η οντολογική στάση του ερευνητή και η επίδρασή τους στη διατύπωση του ερευνητικού ερωτήματος. Το θετικιστικό και το ερμηνευτικό παράδειγμα.

- Τα βήματα της έρευνας και ο σχεδιασμός της. Βιβλιογραφική έρευνα - βιβλιογραφία - υποσημειώσεις - σημειώσεις τέλους.

- Εννοιολόγηση - Διαμόρφωση λειτουργικού ορισμού. Πρακτικά παραδείγματα.

- Το σχέδιο έρευνας και η επιλογή κατάλληλης μεθοδολογίας.

- Κατασκευή οδηγού συνέντευξης - κατασκευή ερωτηματολογίου. Πρακτικά παραδείγματα.

- Η δομή της επιστημονικής εργασίας, παρουσίαση αποτελεσμάτων και συμπερασμάτων.

##### 2. Μετασχηματισμοί του κράτους

(Υποχρεωτικό: Υ)

#### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα αυτό εξετάζονται οι μακρο-ιστορικές αλλαγές στις μορφές και τις δομές του νεότερου κράτους και οι τρόποι που οι αλλαγές αυτές αναπαρίστανται στην πολιτική σκέψη. Η προσέγγιση αυτή συνδυάζει την ιστορική και πολιτική κοινωνιολογία με τη θεωρία των πολιτικών ιδεών.

## ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

1. Μετανάστευση στη νεότερη και σύγχρονη εποχή  
(Κατ' επιλογή υποχρεωτικό: Ε)

### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η κατανόηση του μεταναστευτικού φαινομένου: Τα προβλήματα του παροντισμού και του εθνοκεντρισμού. Η ιστορική και διεθνική προσέγγιση.

Μετανάστευση: έννοιες, θεωρίες, περιοδολόγηση, τυπολογίες.

Νεότερη και σύγχρονη ιστορία της μετανάστευσης και της διασποράς:

Καπιταλισμός και άνισες διεθνείς σχέσεις. Ευρωπαϊκή ηγεμονία και αποικιοκρατία. Εθελούσια μετανάστευση, προσφυγιά, εξαναγκαστική μετακίνηση. Πολυεθνικές αυτοκρατορίες/έθνη-κράτη. Αρχετυπικές, εμπορικές και σύγχρονες διασπορές. Αγροτική έξοδος. Αστικοποίηση και εκβιομηχάνιση. Διεθνής καταμερισμός εργασίας, εθνικές και τοπικές αγορές εργασίας. Παγκόσμιοι πόλεμοι, διεθνείς και τοπικές συγκρούσεις και προσφυγικά κύματα. Κρατικές πολιτικές για τη μετανάστευση και τους πρόσφυγες. Αποαποικιοποίηση και η διαίρεση Βορρά-Νότου. Η πολιτικοποίηση της μετανάστευσης. Ένταξη/αποκλεισμός. Αναθεώρηση της διχοτομίας αποδημία/μετανάστευση. Αφομοίωση/ενσωμάτωση/διεθνικοί δεσμοί. Οι μετακινήσεις μετά το 1989. Παγκοσμιοποίηση και περιφερειακές μετακινήσεις. Ανατροπές στους διεθνείς συσχετισμούς, ύστερος καπιταλισμός, νέο-αποικιοκρατία και πρόσφατες πληθυσμιακές μετακινήσεις. Διαφοροποίηση των μεταναστεύσεων και μετασχηματισμός του ρόλου των γυναικών στις διεθνείς μετακινήσεις. Προσωρινή μετανάστευση και μετανάστες «χωρίς χαρτιά». Από τις κρατικές στις περιφερειακές και διεθνείς πολιτικές. Η μεταναστευτική βιομηχανία.

2. Μετανάστευση και Δίκαιο

(Κατ' επιλογή υποχρεωτικό: Ε)

### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα έχει ως στόχο να προσφέρει εξειδικευμένη γνώση και κατανόηση του μεταναστευτικού δικαίου, της νομοθεσίας για το άσυλο και της ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής και να διερευνήσει, συζητήσει και εξετάσει τις νομικές έννοιες, τις αρχές και κανόνες που διέπουν το μεταναστευτικό έλεγχο. Στο πλαίσιο του μαθήματος θα διερευνηθούν ειδικότερα η σχέση της ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής με τα εθνικά δίκαια. Οι φοιτητές θα είναι σε θέση να κατανοήσουν τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις καθώς και τους διοικητικούς μηχανισμούς και πολιτικές που διέπουν τη ρύθμιση της μετανάστευσης και του ασύλου και τον δικαστικό έλεγχο στον οποίο υπάγονται οι εν λόγω κανόνες και μηχανισμοί.

Κατά τη διάρκεια του μαθήματος θα αναλυθούν και συζητηθούν θέματα όπως η «κοινοτικοποίηση» της μεταναστευτικής πολιτικής, η διαμόρφωση ενός σταθερού νομοθετικού πλαισίου για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των αλλοδαπών, η συμβατότητά τους με το Ευρωπαϊκό και διεθνές δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο έλεγχος των εξωτερικών συνόρων και οι επιπτώσεις του στο δι-

κρίωμα ασύλου, η έννοια της διεθνούς προστασίας και τα δικαιώματα των δικαιούχων διεθνούς προστασίας, η είσοδος, διαμονή, απασχόληση, εκπαίδευση, οικογενειακή επανένωση και ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών οι προϋποθέσεις απέλασης και κράτησης για σκοπούς απέλασης και τα διαθέσιμα ένδικα μέσα.

3. Μετανάστευση και Πολιτικές Ένταξης

(Κατ' επιλογή υποχρεωτικό: Ε)

### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα εξετάζεται η έννοια της παρέκκλισης και της παραβατικότητας σε συνδυασμό με την έννοια και το περιεχόμενο της άσκησης του επίσημου και του άτυπου κοινωνικού ελέγχου. Επίσης, οι συνέπειες αυτών των μορφών κοινωνικού ελέγχου, ιδίως σε σχέση με το μεταναστευτικό φαινόμενο και τις μορφές προσαρμογής των μεταναστευτικών κοινοτήτων στις χώρες υποδοχής, με έμφαση στην εμπειρία της Ελλάδας ως χώρας «νέας μετανάστευσης». Κατά τη διδασκαλία αναζητούνται και αναλύονται οι μηχανισμοί και διαδικασίες που οδηγούν στην κατασκευή κοινωνικών στερεοτύπων, την πρωτογενή και δευτερογενή παρέκκλιση, την εγκληματοποίηση και θυματοποίηση κοινωνικών ομάδων. Βασικό μέρος του μαθήματος αποτελεί η συγκριτική εξέταση της διεθνούς, ιδιαίτερα της ευρωπαϊκής, εμπειρίας χωρών «παλαιάς μετανάστευσης» σχετικά με πολιτικές και μοντέλα ένταξης των μεταναστών, ιδίως της δεύτερης (ή και τρίτης) γενιάς.

Το μάθημα συγκροτείται από τρεις ενότητες ( δύο τρίωρα σεμινάρια η κάθε μία), ως εξής:

- Εισαγωγή. Παρέκκλιση και κοινωνικός έλεγχος (έννοια, θεωρίες, συγκρότηση στερεοτύπων, εμπειρικές έρευνες).

- Μετανάστευση: Ένταξη και παρέκκλιση (μοντέλα ένταξης, εγκληματικότητα/εγκληματοποίηση/θυματοποίηση, ποινικό σύστημα, το ζήτημα της δεύτερης γενιάς).

- Υπερεθνικές πολιτικές (μεταναστευτική ευρωπαϊκή πολιτική, θεσμοί και όργανα, οργανωμένο έγκλημα και διακίνηση προσώπων, ανθρώπινα δικαιώματα).

Σε ένα από τα σεμινάρια κάθε ενότητας θα προσκαλείται ειδικός επιστήμονας επί του θέματος. Επίσης, σε κάποια σεμινάρια θα παρουσιάζονται εργασίες φοιτητών.

4. Κράτος και Πολιτικές για τις Διακρίσεις

(Κατ' επιλογή υποχρεωτικό: Ε)

### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης θεματικής, το σεμινάριο εστιάζει στις πολύπλευρες σχέσεις της θρησκείας και της θρησκευτικότητας με το έθνος και το κράτος στις σύγχρονες κοινωνίες. Η πρώτη ενότητα του σεμιναρίου εξετάζει την ευρύτερη βιβλιογραφία καθώς και θεωρητικές συμβολές γύρω από το θέμα με στόχο να προσεγγίσει διαφορετικές διαστάσεις του: εθνική ταυτότητα και θρησκεία, σχέσεις Κράτους και Εκκλησίας, θρησκεία και ιδεολογία, θρησκευτικότητα και κουλτούρα, θρησκεία και μειονοτικές ταυτότητες, θρησκεία και μετανάστευση, θρησκεία και πολυπολιτισμικότητα. Η δεύτερη ενότητα του σεμιναρίου εστιάζει στην ελληνική περίπτωση. Εξετάζει τις πολιτικές του έθνους και της θρησκείας στο ελληνικό κράτος με ιδιαίτερη έμφαση στη σχέση εθνι-



κής ταυτότητας και Ορθοδοξίας, στις ετερόδοξες και αλλόθρησκες κοινότητες του ελληνικού χώρου, στην παρουσία του Ισλάμ στην Ελλάδα, στις διακρίσεις και στα ζητήματα των θρησκευτικών μειονοτήτων και μεταναστευτικών κοινοτήτων.

5. Ιδιότητα του Πολίτη και Εκπαίδευση  
(Κατ' επιλογή υποχρεωτικό: Ε)  
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο πλαίσιο του μαθήματος επιδιώκεται να αναλυθεί η επίδραση της παγκοσμιοποίησης και του νεοφιλελευθερισμού στη συγκρότηση και οικοδόμηση της ιδιότητας του πολίτη μέσα από το εκπαιδευτικό σύστημα. Αναλύονται ειδικότερα: α) ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και β) τα προβλήματα που ανακύπτουν κατά τη συγκρότηση της ταυτότητας του ευρωπαϊού πολίτη. Συγκεκριμένα θα συζητηθούν: α) ο επίσημος λόγος όπως καταγράφεται στο θεσμικό πλαίσιο (περιεχόμενα μαθημάτων, προγράμματα), β) οι πρακτικές (διδακτικές και παράλληλες δράσεις).

Το μάθημα αρθρώνεται σε δύο θεματικές ενότητες. Στην πρώτη αναλύεται το θεωρητικό πλαίσιο του μαθήματος, εξετάζονται οι σύγχρονοι προβληματισμοί και οι επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης και του νεοφιλελευθερισμού στον τρόπο συγκρότησης της ιδιότητας του πολίτη, με έμφαση στο λόγο και τις πρακτικές που διαμορφώνονται στην εκπαίδευση. Στη δεύτερη ενότητα εξετάζονται οι πιέσεις των τάσεων της παγκοσμιοποίησης και της ευρωπαϊκοποίησης στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Αναλύονται επίσης οι αλλαγές στο ρόλο του Κράτους στην Ελλάδα και η πολιτική για την εκπαίδευση του πολίτη.

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ Β': Οικονομία, Διοίκηση και Πολιτική Υγείας

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

Όλα τα μαθήματα είναι υποχρεωτικά

1. Εισαγωγή στα Οικονομικά της Υγείας  
(Υποχρεωτικό: Υ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι να εφοδιάσει τους φοιτητές με εξειδικευμένες ικανότητες κατανόησης και ανάλυσης (α) θεματικών που σχετίζονται με την αγορά υπηρεσιών υγείας και τον προσδιορισμό των αναγκών υγείας, (β) όρων και θεωρητικών προσεγγίσεων στο πεδίο των οικονομικών της υγείας (γ) ζητημάτων που σχετίζονται με την κατανομή των πόρων υγείας με κοινωνικά και ανθρωπιστικά κριτήρια. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διερεύνηση και τις ιδιαιτερότητες της αγοράς (ζήτηση και προσφορά υπηρεσιών υγείας) και τη συμβολή τους στη λήψη αποφάσεων και τη διαμόρφωση πολιτικών υγείας.

2. Σχεδιασμός και πολιτικές υγείας  
(Υποχρεωτικό: Υ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα καλύπτει αρχικά γενικά θέματα που άπτονται της πολιτικής υγείας, ενώ οι τελευταίες διαλέξεις αφορούν εξειδικευμένες τομεακές πολιτικές:

1. Πολιτική υγείας: θεμελιώδεις αρχές και διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

2. Οικονομικό περιβάλλον, ανισότητες, κρίση και συστήματα υγείας.

3. Υποδείγματα και μεταρρυθμίσεις συστημάτων υγείας: πρόσβαση - χρηματοδότηση - αποζημίωση και πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας.

4. Σχεδιασμός Προγραμμάτων Αγωγής Υγείας/παρεμβάσεις στην κοινότητα/ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην άσκηση πολιτικής υγείας.

5. Η ποιότητα και η ασφάλεια ως στόχοι της πολιτικής υγείας: συστάσεις διεθνών οργανισμών και ελληνική πραγματικότητα.

6. Πολιτική φαρμάκου και διαχείρισης/χρηματοδότησης νέων τεχνολογιών στην υγεία: από την έρευνα στην πρόσβαση.

7. E-health και χάραξη πολιτικής υγείας.

3. Διεθνείς Ευρωπαϊκοί Θεσμοί και Πολιτικές Υγείας  
(Υποχρεωτικό: Υ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

I. Βασικά στοιχεία ευρωπαϊκού ενωσιακού δικαίου: Θεσμοί, λειτουργία, θεμελιώδεις ελευθερίες και κοινές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

II. Υγεία και Κοινή Αγορά και Δικαίωμα στην Υγεία.

III. Διεθνές Δίκαιο της Υγείας: Βασικά χαρακτηριστικά, σημασία για την εθνική έννομη τάξη.

IV. Ανάπτυξη Διεθνών Συμβάσεων - Υποθέσεις ενώπιον του ΔΕΕ και του ΕΔΔΑ.

V. Πολιτικές υγείας στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Τρίτο Πρόγραμμα για τη δράση της Ένωσης στον τομέα της υγείας και άλλες πολιτικές.

4. Ποσοτικές μέθοδοι έρευνας  
(Υποχρεωτικό: Υ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Εισαγωγικό μάθημα το οποίο παρουσιάζει και αναλύει τις βασικές διαστάσεις της ποσοτικής έρευνας στο χώρο της υγείας. Πιο συγκεκριμένα αναλύονται θέματα δειγματοληψίας και μεγέθους δείγματος, είδη μεταβλητών, τεχνικές περιγραφικής και επαγωγικής Στατιστικής καθώς και εφαρμογής αυτών μέσω του στατιστικού λογισμικού SPSS. Οι έννοιες που παρουσιάζονται είναι, μεταξύ άλλων, τεχνικές δειγματοληψίας με πιθανότητες, t-test, μη παραμετρικοί έλεγχοι, ανάλυση συσχέτισης και ανάλυση κατηγορικών δεδομένων καθώς και πολύ μεταβλητές τεχνικές. Δεν απαιτείται ιδιαίτερο μαθηματικό ή στατιστικό υπόβαθρο αφού η έμφαση δίνεται στις εφαρμογές των τεχνικών και στην ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

5. Δικαιώματα Ασθενών και Κώδικες Ιατρικής Δεοντολογίας  
(Υποχρεωτικό: Υ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εισάγει τους συμμετέχοντες στους κανόνες που ρυθμίζουν την άσκηση της ιατρικής, με ειδική αναφορά στις βιοηθικές όψεις και τα διλήμματα που προκύπτουν στην ιατρική πράξη. Αντικείμενο του μαθήματος αποτελούν οι ειδικές ρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στον κώδικα ιατρικής δεοντολογίας και η θεσμική τους λειτουργία στο πλαίσιο της σχέσης μεταξύ ιατρών και ασθενών. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στη φύση και λειτουργία της ιατρικής δεοντολογίας, στα δικαιώματα των

ασθενών, την ενημέρωση και την συναίνεση του ασθενούς και το ιατρικό απόρρητο. Ειδική θεματική αποτελεί η ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή και η ρύθμισή της στο ελληνικό δίκαιο. Παράλληλα αναπτύσσονται ζητήματα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον από τον τομέα της ψυχικής υγείας (ακούσια νοσηλεία, δικαιώματα ψυχικά ασθενών, δικαστική συμπαράσταση). Συνολικά αναδεικνύεται η θεσμική και δεοντολογική διάσταση της παροχής υπηρεσιών υγείας σε συνάρτηση με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στόχος του μαθήματος είναι η κατανόηση της λειτουργίας των κωδίκων δεοντολογίας ως βασικού εργαλείου για τη διαμόρφωση των αμοιβαίων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των ιατρών και των ασθενών.

Δομή μαθήματος:

- Ιατρική δεοντολογία, Σχέσεις ιατρών - ασθενών, Δικαιώματα ασθενών.
- Ιατρικό απόρρητο, Ενημέρωση ασθενούς.
- Συναίνεση ασθενούς, Ιατρικώς Υποβοηθούμενη αναπαραγωγή.
- Ψυχική υγεία, Ψυχιατρική δεοντολογία, Ακούσια νοσηλεία.
- Δικαιώματα ψυχικά ασθενών και ψυχοκοινωνική αποκατάσταση, Δικαστική συμπαράσταση.

#### 6. Ανθρωπολογία της Υγείας

(Υποχρεωτικό: Υ)

##### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εστιάζει στην κριτική ανάδειξη της βιοϊατρικής ως κοινωνικό και θεσμικό φαινόμενο μιας συγκεκριμένης κοινωνίας. Εστιάζει στον τρόπο με τον οποίο η τεχνολογική και γνωστική πρόοδος από τη μια πλευρά και η κυρίαρχη ιδεολογία από την άλλη συνθέτουν το πεδίο εντός του οποίου «ιατρικές» έννοιες, όπως ασθένεια, θεραπεία, σώμα, δυσλειτουργία κ.ά., κατασκευάζονται και νομιμοποιούνται. Θεμελιακή στόχευση αποτελεί η διερεύνηση και κατανόηση της αρρώστιας ως πολιτισμικής διαδικασίας, η συγκριτική διάσταση της υγείας εν σχέση με άλλους πολιτισμούς εκτός του Δυτικού, η ανάδειξη των επιστημολογικών συνεπειών αυτής της σύγκρισης καθώς και της διαδικασίας μέσω της οποίας οι θεσμικές μορφές αναφορικά με την υγεία ασκούν κοινωνικό έλεγχο και επιβάλλουν κοινωνικές ιεραρχίες.

#### Β' ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ

Όλα τα μαθήματα είναι υποχρεωτικά

#### 1. Οργάνωση και Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας

(Υποχρεωτικό: Υ)

##### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα έχει ως σκοπό να εισάγει στους συμμετέχοντες ζητήματα που σχετίζονται με την κοινωνική και οικονομική διάσταση της παροχής υπηρεσιών υγείας και να αναδείξει το σημαντικό ρόλο που κατέχει το πεδίο της διοίκησης/διαχείρισης στο συνεχές μεταβαλλόμενο περιβάλλον του συστήματος υγείας. Βασικοί στόχοι του μαθήματος είναι η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων σχετικά με την χρήση των εργαλείων της επιστήμης της διοίκησης τα οποία σε συνδυασμό με τα αντίστοιχα της οικονομικής ανάλυσης, συμβάλλουν στη διαμόρφωση

πολιτικών και στη λήψη αποφάσεων. Ειδικότερα, οι θεματικές θα επικεντρωθούν στους παραγωγούς υπηρεσιών υγείας, στον τρόπο παραγωγής των υπηρεσιών καθώς και στο πώς, ποιοι και υπό ποιες προϋποθέσεις πληρώνουν την παραγόμενη φροντίδα υγείας. Στις εισηγήσεις χρησιμοποιούνται θεωρητικές, εμπειρικές, ποιοτικές και ποσοτικές προσεγγίσεις και επιχειρείται η σύνδεση της θεωρίας με την πράξη στο πεδίο της διοίκησης των μονάδων υγείας, δίνοντας έμφαση στην ελληνική πραγματικότητα. Θα παρουσιαστούν μοντέλα διοίκησης, τεχνικές και Cases studies σε ειδικές θεματικές όπως στη διαχείριση κρίσεων, τον ιατρικό τουρισμό, οικονομικά της κοινωνικής ασφάλισης κ.ά.

#### 2. Αξιολόγηση Τεχνολογίας Υγείας (Υποχρεωτικό: Υ)

##### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι να εφοδιάσει τους φοιτητές με εξειδικευμένες ικανότητες κατανόησης και ανάλυσης (α) θεματικών που σχετίζονται με την κοινωνική και οικονομική διάσταση της υγείας και της φροντίδας υγείας, (β) όρων και θεωρητικών προσεγγίσεων στο πεδίο των οικονομικών της υγείας και της κοινωνικοοικονομικής αξιολόγησης (ΗΤΑ), (γ) τα προβλήματα που σχετίζονται με την εφαρμογή της ΗΤΑ και το θεσμικό ρόλο που κατέχουν οι σχετικοί οργανισμοί διεθνώς. Θα παρουσιαστούν, σχολιαστούν μελέτες ως προς τον σκοπό και τη μεθοδολογία της έρευνας και θα αναλυθούν τα αποτελέσματά τους αναφορικά με τη συμβολή τους στη λήψη αποφάσεων και τη διαμόρφωση πολιτικών υγείας.

#### 3. Συγκριτική Ανάλυση Συστημάτων Υγείας

(Υποχρεωτικό: Υ)

##### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο πλαίσιο του μαθήματος παρουσιάζονται συστηματικά οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις του ελληνικού συστήματος υγείας σε σχέση με την αντίστοιχη διεθνή εμπειρία, συσχετιζόμενες τόσο με το ευρύτερο περιβάλλον όσο και με τα αποτελέσματά τους.

Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην ανάλυση των στάσεων των δρώντων στο σύστημα υγείας καθώς και στις διεθνείς καλές πρακτικές αναφορικά με τον ρόλο της κοινωνίας των πολιτών στη χάραξη πολιτικής υγείας.

Επιπλέον, με αναφορά στην ελληνική πραγματικότητα, αναλύονται οι θέσεις των πολιτικών κομμάτων γύρω από την υγεία, οι στάσεις και προτιμήσεις των πολιτών απέναντι στις σχεδιαζόμενες πολιτικές υγείας σε σχέση με το εκάστοτε ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.

#### 4. Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας

(Υποχρεωτικό: Υ)

##### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ο βασικός στόχος του μαθήματος είναι να συμβάλλει στην ανάπτυξη της συζήτησης για τις ποιοτικές μεθόδους κοινωνικής έρευνας, κυρίως μέσα από την παρουσίαση μια σειράς από σχετικά πρόσφατα ερευνητικά εγχειρήματα τα οποία υιοθετούν την ποιοτική μεθοδολογική προσέγγιση. Ειδικότερα επιχειρείται η ανάδειξη του ρόλου και της σημασίας των ποιοτικών μεθόδων κοινωνικής έρευνας σε διαφορετικούς κλάδους των κοινωνικών επιστημών, από την ανθρωπογεωγραφία, την

κοινωνιολογία και την κοινωνική ανθρωπολογία έως την πολιτική επιστήμη και την κοινωνική ψυχολογία. Περιλαμβάνει ζητήματα θεωρητικού και επιστημολογικού υπόβαθρου των ποιοτικών μεθοδολογικών προσεγγίσεων, ζητήματα ερευνητικού αναστοχασμού, πολύ μεθοδολογικών θεωρήσεων, εφαρμογής διαφορετικών ποιοτικών μεθόδων (συνεντεύξεων σε βάθος, συμμετοχικής παρατήρησης κ.ά.) για τη συλλογή δεδομένων καθώς και θέματα ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων και χρήσης ειδικού λογισμικού για τον σκοπό αυτό.

5. Ποινική και αστική ευθύνη ιατρών  
(Υποχρεωτικό: Υ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Έννοια, προϋποθέσεις και είδη νομικής ευθύνης.
2. Η αστική ευθύνη των ιατρών.
3. Νομολογιακή προσέγγιση της αστικής ευθύνης του δημόσιου νοσοκομείου.
4. Ποινική ευθύνη των ιατρών: ιατρικό σφάλμα και χειρουργικές επεμβάσεις.
5. Ζητήματα ιατρικής ευθύνης και ανήλικος ασθενής.

6. Εξέλιξη της Προστασίας της Υγείας στην Ελλάδα  
(Υποχρεωτικό: Υ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το συγκεκριμένο μάθημα στοχεύει στην ανάδυση των βασικών τάσεων και εξελίξεων στο πεδίο της υγείας και της πρόνοιας στο ελληνικό πλαίσιο κατά τη διάρκεια του 19ου και 20ού αιώνα σε άμεση συνάρτηση με το Ευρωπαϊκό και Βαλκανικό συγκείμενο. Ειδικότερα θα μελετηθεί η ιστορία των ιατρικών υπηρεσιών στην Ελλάδα, καθώς και η πορεία υιοθέτησης μέτρων δημόσιας υγείας, θεσμοθέτησης υγειονομικών υπηρεσιών, υλοποίησης και σχεδιασμού κρατικών πρόνοιας, η εξέλιξη και η υιοθέτηση μέτρων αντιμετώπισης της παιδικής και βρεφικής θνησιμότητας, η εδραίωση της παιδιατρικής, η προστασία της μητρότητας και του οικογενειακού προγραμματισμού.

Θα μελετηθούν οι τομές, οι αλλαγές και οι εξελίξεις που σημειώνονται σε συνάρτηση με τις πολιτικές και κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, ο ρόλος των γιατρών, των νοσοκόμων και των λοιπών επαγγελματιών της υγείας και η επίδραση του κοινωνικού και πολιτισμικού πλαισίου στην ιατροποίηση της υγείας, στη διαμόρφωση τάσεων στο πεδίο της κοινωνικής πρόνοιας, της κανονικότητας, της σωματικής, ψυχικής και διανοητικής υγείας.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

- Φιλανθρωπία και υγεία.
- Σώμα και Κανονικότητα.
- Διανοητική, σωματική και ψυχική υγεία.
- Κρατικά συστήματα υγείας και πρόνοιας. Η πορεία εγκαθίδρυσης Υπουργείων Πρόνοιας και ιδρυμάτων φροντίδας του παιδιού.
- Ο ρόλος των Διεθνών Οργανισμών στην εγκαθίδρυση συστημάτων και μοντέλων υγείας.
- Ευγονισμός, μητρότητα και παιδική ηλικία.
- Νοσοκομεία-υγιεινή και περίθαλψη.
- Πολιτικές-οικονομικές κρίσεις και υγεία.
- Ιατρικό σώμα, ιατρική εκπαίδευση και υπηρεσίες υγείας.

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ Γ': Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

Όλα τα μαθήματα είναι υποχρεωτικά

1. Θεωρητική Ανάλυση Κοινωνικής Πολιτικής  
(Υποχρεωτικό: Υ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αναλύει τις βασικές έννοιες, αρχές και αξίες που θεμελιώνουν την Κοινωνική Πολιτική, ένα διεπιστημονικό ακαδημαϊκό αντικείμενο που διερευνά την ανταπόκριση των κοινωνιών στις κοινωνικές ανάγκες. Η μελέτη της υπονοεί τη δυνατότητα ανάλυσης θεωρητικών και εμπειρικών στοιχείων που εκπορεύονται από ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών επιστημών και αντικειμένων όπως κοινωνιολογία, οικονομικά, πολιτική, ιστορία, δίκαιο, στατιστική, κ.λπ. Ο όρος Κοινωνική Πολιτική υποδηλώνει θεωρία και εφαρμογή και το μάθημα περιλαμβάνει και τις δύο πτυχές. Σε θεωρητικό επίπεδο, ως ακαδημαϊκό αντικείμενο, αναφέρεται στη μελέτη, τη διερεύνηση και την ερμηνεία της Κοινωνικής Πολιτικής. Σε εφαρμοσμένο επίπεδο, ως πεδίο κοινωνικής παρέμβασης, ρύθμισης και δράσης, αναφέρεται στην ανάλυση, τη διαμόρφωση και την άσκηση κοινωνικών πολιτικών. Στο σύνθετο/πολυεπίπεδο αυτό πλαίσιο διαμορφώνεται η θεματολογία των σεμιναρίων κινείται στους εξής άξονες: Η έννοια και ο ρόλος της Κοινωνικής Πολιτικής, αρχές και αξίες της Κοινωνικής Πολιτικής, τα πεδία της Κοινωνικής Πολιτικής, μοντέλα και θεωρίες ευημερίας, ιδεολογία και Κοινωνική Πολιτική, οι σχέσεις της Κοινωνικής Πολιτικής (ανάγκες και επιλογές, δικαιώματα και υποχρεώσεις, κοινωνικά δικαιώματα και ιδιότητα του πολίτη, πολιτική οικονομία και Κοινωνική Πολιτική, Κοινωνική Πολιτική και κοινωνική δικαιοσύνη).

2. Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική (ιστορικές, θεσμικές, πολιτικές και οικονομικές διαστάσεις)

(Υποχρεωτικό: Υ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχοι του μαθήματος είναι η κατανόηση βασικών εννοιών, θεωρητικών προσεγγίσεων και ανοικτών ερευνητικών ερωτημάτων που χαρακτηρίζουν σήμερα την ανάλυση της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Πολιτικής καθώς και –μέσω αυτής της μελέτης– η εξοικείωση των φοιτητών με σημαντικές θεσμικές, οικονομικές και ιστορικές όψεις της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Επειδή το μάθημα συνδυάζει δύο επιστημονικές πειθαρχίες, πολιτική οικονομία και πολιτική επιστήμη/θεσμική προσέγγιση, οι φοιτητές εκτίθενται και σε εξοικειώνονται με τη διεπιστημονική προσέγγιση στην ανάλυση της κοινωνικής πολιτικής.

Στο μάθημα αυτό οι διδάσκοντες πραγματεύονται τα παρακάτω ερωτήματα: ποια είναι τα κύρια στοιχεία της πολιτικής οικονομίας της κοινωνικής πολιτικής, ποιες είναι οι βασικές όψεις της οικονομικής ολοκλήρωσης και του θεσμικού οικοδομήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ποιο είναι το ιστορικό πλαίσιο στο οποίο οικοδομήθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση; Πώς επιδρά η Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση στη λειτουργία του (εθνικού) κοινωνικού



κράτους; Είναι η μεταβίβαση αρμοδιοτήτων κοινωνικής πολιτικής στους Ευρωπαϊκούς (υπερεθνικούς) θεσμούς σκόπιμη και δυνατή; Είναι η αναθεώρηση των εθνικών κοινωνικών συμβολαίων –και η μεταρρύθμιση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας– επιβεβλημένη και σε τί, κατά κανόνα, συνίσταται; Πώς εξηγείται ο σχηματισμός και η μεταρρύθμιση του καθεστώτος κοινωνικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας/Ένωσης; Πώς εξηγείται ο χρονικός ασυνεχής και ασύμμετρος χαρακτήρας της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Πολιτικής; Συμβάλλει η Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική στη σύγκλιση ή μήπως στην απόκλιση των εθνικών συστημάτων κοινωνικής προστασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση; Πώς τροποποιείται ο καταμερισμός της λήψεως αποφάσεων για την κοινωνική ευημερία μεταξύ εθνικού κράτους, Ευρωπαϊκών (υπερεθνικών) θεσμών και αγοράς και τί συνεπάγεται η σύγχρονη χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση για την Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική;

### 3. Ποσοτική Έρευνα Κοινωνικής Πολιτικής (Υποχρεωτικό: Υ)

#### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Εισαγωγικό μάθημα το οποίο παρουσιάζει και αναλύει τις βασικές διαστάσεις της ποσοτικής έρευνας στο χώρο της κοινωνικής πολιτικής. Πιο συγκεκριμένα αναλύονται θέματα δειγματοληψίας και μεγέθους δείγματος, είδη μεταβλητών, τεχνικές περιγραφικής και επαγωγικής Στατιστικής καθώς και εφαρμογής αυτών μέσω του στατιστικού λογισμικού SPSS. Οι έννοιες που παρουσιάζονται είναι, μεταξύ άλλων, τεχνικές δειγματοληψίας με πιθανότητες, t-test, μη παραμετρικοί έλεγχοι, ανάλυση συσχέτισης και ανάλυση κατηγορικών δεδομένων καθώς και πολύ μεταβλητές τεχνικές. Δεν απαιτείται ιδιαίτερο μαθηματικό ή στατιστικό υπόβαθρο αφού η έμφαση δίνεται στις εφαρμογές των τεχνικών και στην ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

### 4. Ποιοτική Έρευνα Κοινωνικής Πολιτικής (Υποχρεωτικό: Υ)

#### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ο βασικός στόχος του μαθήματος είναι να συμβάλλει στην ανάπτυξη της συζήτησης για τις ποιοτικές μεθόδους κοινωνικής έρευνας, κυρίως μέσα από την παρουσίαση μια σειράς από σχετικά πρόσφατα ερευνητικά εγχειρήματα τα οποία υιοθετούν την ποιοτική μεθοδολογική προσέγγιση. Ειδικότερα επιχειρείται η ανάδειξη του ρόλου και της σημασίας των ποιοτικών μεθόδων κοινωνικής έρευνας σε διαφορετικούς κλάδους των κοινωνικών επιστημών, από την ανθρωπογεωγραφία, την κοινωνιολογία και την κοινωνική ανθρωπολογία έως την πολιτική επιστήμη και την κοινωνική ψυχολογία. Περιλαμβάνει ζητήματα θεωρητικού και επιστημολογικού υπόβαθρου των ποιοτικών μεθοδολογικών προσεγγίσεων, ζητήματα ερευνητικού αναστοχασμού, πολύ μεθοδολογικών θεωρήσεων, εφαρμογής διαφορετικών ποιοτικών μεθόδων (συνεντεύξεων σε βάθος, συμμετοχικής παρατήρησης κ.ά.) για τη συλλογή δεδομένων καθώς και θέματα ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων και χρήσης ειδικού λογισμικού για τον σκοπό αυτό.

### Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

Όλα τα μαθήματα είναι υποχρεωτικά

### 1. Οικονομική Ανάλυση Κοινωνικής Πολιτικής (Υποχρεωτικό: Υ)

#### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η ενότητα αυτή εισάγει τους φοιτητές στη συμβολή της οικονομικής επιστήμης στην ανάλυση της κοινωνικής πολιτικής. Εισαγωγικά προσεγγίζει το κοινωνικό κράτος ως εργαλείο οικονομικής αποδοτικότητας με γνώμονα την κοινωνική δικαιοσύνη, στη συνέχεια περιγράφει τις αποτυχίες της αγοράς και τα μέσα της κρατικής παρέμβασης σε διάφορα πεδία κοινωνικής πολιτικής και ακολουθώντας εξειδικεύει την ανάλυση αυτή στην Ελλάδα με έμφαση το πεδίο της κοινωνικής ασφάλισης. Τέλος, πραγματεύεται σύγχρονα ζητήματα οικονομικής ανάλυσης της κοινωνικής πολιτικής που συνδέονται με τις κοινωνικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Η θεματολογία των σεμιναρίων κινείται στους εξής άξονες: Η πολιτική οικονομία του κοινωνικού κράτους, το κοινωνικό κράτος ως εργαλείο αποδοτικότητας: οικονομική θεωρία, αποτυχίες της αγοράς και κρατική παρέμβαση : υγεία, ανεργία, φτώχεια, η χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα, η συνταξιοδοτική πολιτική στην Ελλάδα, οι κοινωνικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην Ευρώπη και την Ελλάδα.

### 2. Συγκριτική Κοινωνική Πολιτική (Υποχρεωτικό: Υ)

#### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα διερευνά βασικά ερωτήματα και ζητήματα που αφορούν στη συγκριτική ανάλυση των συστημάτων κοινωνικής πολιτικής και των μεταβολών τους. Εξετάζονται συγκριτικά η ιστορική εξέλιξη, η ανάπτυξη, η ωρίμανση, η κρίση και η μεταρρύθμιση των κρατών πρόνοιας των αναπτυσσόμενων κρατών της δυτικής Ευρώπης. Η συγκριτική ανάλυση των κοινωνικών πολιτικών, προγραμμάτων και θεσμών συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση του γιατί, πως και με τι αποτελέσματα τα κράτη πρόνοιας ασχολούνται με σημαντικά κοινωνικά προβλήματα και ζητήματα.

Θεματικές ενότητες

1. Εισαγωγή στην Συγκριτική Κοινωνική Πολιτική
2. Θεωρίες για την ανάπτυξη του κράτους πρόνοιας στη δυτική Ευρώπη
3. Τυπολογίες κρατών πρόνοιας και η κριτική τους
4. Οι επιπτώσεις των καθεστώτων κράτους πρόνοιας (welfarestateregimes) στην ανισότητα και τη φτώχεια
5. Απειλές και προκλήσεις για τα καθεστώτα κράτους πρόνοιας στον 21ο αιώνα
6. Τάσεις και προοπτικές για τα καθεστώτα κράτους πρόνοιας
7. Ο Εξευρωπαϊσμός των κρατών πρόνοιας.

### 3. Παγκόσμια και Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική (Υποχρεωτικό: Υ)

#### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η μελέτη της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Πολιτικής (ΕΚΠ) συνδέεται με τη διερεύνηση ζητημάτων όπως η οικονομική παγκοσμιοποίηση και η ανάγκη υπερεθνικής κοινω-

νικής ρύθμισης. Συναρτάται με τη μελέτη διαδικασιών όπως η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και η υπερεθνική αναδιανομή πόρων. Διαγράφει το ρόλο των Ευρωπαϊκών θεσμών, την πορεία της ευρωπαϊκής ενοποίησης και την προσδοκία της ευρωπαϊκής ιδιότητας του πολίτη. Ο όρος ΕΚΠ αναφέρεται πρωτίστως σε υπερεθνικές ρυθμίσεις κοινωνικού χαρακτήρα που προέρχονται από διεθνείς οργανισμούς - κυρίως η Ευρωπαϊκή Ένωση, το Συμβούλιο της Ευρώπης και η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας. Σταδιακά, η ανάδειξη της ανάγκης για υπερεθνική κοινωνική ρύθμιση της καπιταλιστικής οικονομίας, η αποδυνάμωση της εθνικής κοινωνικής πολιτικής και η ενδυνάμωση της αλληλεπίδρασης εθνικής και υπερεθνικής ενημερίας, προσδίδουν στην ΕΚΠ έναν ολοένα και κρισιμότερο ρόλο για την Ευρωπαϊκή προοπτική στον 21ο αιώνα. Το ίδιο ισχύει σε ευρύτερο επίπεδο, με τη δημιουργία και την προαγωγή της Διεθνούς, της Παγκόσμιας Κοινωνικής Πολιτικής (GlobalSocialPolicy), που συνιστά μια παγκόσμια στρατηγική συνεργασίας ώστε η παγκόσμια οικονομία να αποδεχθεί ένα σύστημα κοινωνικής δικαιοσύνης και ρύθμισης. Στο πλαίσιο αυτό διαμορφώνεται η θεματολογία των σεμιναρίων αυτής της ενότητας που αναπτύσσεται από μια ομάδα διδασκόντων καθηγητών από όλη την Ευρώπη. Συγκεκριμένα, η θεματολογία σεμιναρίων περιλαμβάνει ερωτήματα και ανάλυση για την έννοια και την εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Πολιτικής, τα πεδία της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Πολιτικής, τα Ευρωπαϊκά Κοινωνικά Δικαιώματα, την ανάπτυξη της Διεθνούς/Παγκόσμιας Κοινωνικής Πολιτικής, τις προοπτικές της Κοινωνικής Ευρώπης μετά την εποχή της κρίσης και τις προκλήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Μοντέλου.

#### 4. Ευρωπαϊκές Πολιτικές Απασχόλησης και Εργασιακών Σχέσεων

(Υποχρεωτικό: Υ)

##### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα «Ευρωπαϊκές Πολιτικές Απασχόλησης και Εργασιακών Σχέσεων» αναλύεται το περιεχόμενο της ευρωπαϊκής πολιτικής για την απασχόληση και τις εργασιακές σχέσεις, ο ρόλος της πολιτικής απασχόλησης στον ευρωπαϊκό χώρο ενταγμένος στις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και στις επιδράσεις στην αγορά εργασίας, η σχέση οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Εξετάζονται επίσης οι άξονες της ευρωπαϊκής πολιτικής απασχόλησης με ιδιαίτερη έμφαση στην απασχολησιμότητα και τις ενεργητικές πολιτικές σε συνδυασμό με την ανάπτυξη πολιτικών ευελιξίας στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων, η εξέλιξη του ευρωπαϊκού εργασιακού προτύπου και ο κεντρικός ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη δημιουργία ενός νέου και ευέλικτου πλαισίου με τις παρεπόμενες συνέπειες στο πεδίο των αμοιβών και των δικαιωμάτων και την ανάπτυξη εργασιακών σχέσεων πολλαπλών ταχυτήτων που διαπερνούν το σύνολο των ευρωπαϊκών χωρών με βάση πάντοτε τις εθνικές ιδιαιτερότητες που τις χαρακτηρίζουν. Τέλος, εξετάζεται η κατάσταση και οι διαμορφούμενες προοπτικές της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας και των επιμέρους περιοχών που την συνθέτουν στο πλαίσιο της πρόσφατης και διογκούμενης οικονομικής κρίσης.

#### 5. Ευρωπαϊκές Πολιτικές Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ενσωμάτωσης

(Υποχρεωτικό: Υ)

Το μάθημα στοχεύει στη γνωριμία και την εξοικείωση του μεταπτυχιακού φοιτητή της ειδίκευσης «Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική» με τα σύγχρονα προβλήματα που συνδέονται με την άσκηση των ευρωπαϊκών μεταναστευτικών πολιτικών. Τα προβλήματα αυτά εντοπίζονται σε δύο επίπεδα: πρώτον, στο επίπεδο της επίσημης μεταναστευτικής πολιτικής που ασκεί και εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Ένωση και δεύτερον, στο επίπεδο των εθνικών ευρωπαϊκών μεταναστευτικών πολιτικών που έχουν μεγάλη παράδοση στο μεταναστευτικό ζήτημα (π.χ. Γαλλία, Βρετανία, Γερμανία). Στο πλαίσιο αυτό σημαντική θέση κατέχουν οι αναφορές στις νεότερες και λιγότερο ώριμες χώρες υποδοχής μεταναστών, με επίκεντρο την Ελλάδα πριν και μετά την οικονομική κρίση.

Επιπρόσθετα, το κρίσιμο ζήτημα των Μεταναστευτικών Πολιτικών, έτσι όπως σχεδιάζονται και εφαρμόζονται στον ευρωπαϊκό χώρο, είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τη νοηματοδότηση και τη δημόσια αντίληψη περί κοινωνικής ενσωμάτωσης των μεταναστών στην εκάστοτε κοινωνία. Αυτή η διαδικασία πετυχαίνεται μέσω επίσημων κανόνων, όπως της πρόσβασης στις εθνικές ιθαγένειες, καθώς και κοινωνικών κανόνων, άγραφων και άτυπων. Και ενώ η Ευρωπαϊκή Ένωση στα επίσημα κείμενά της προωθεί μία «ενσωμάτωση» για όλα ανεξαρτήτως τα «νόμιμα» ενεργά υποκείμενα, η κοινωνική πραγματικότητα, η ιδιαίτερη ιστορική παράδοση και κληρονομιά, ο τρόπος που συγκροτήθηκε το εκάστοτε εθνικό κράτος και οι αξίες και τα στερεότυπα των εθνικών κοινωνιών δυσχεραίνουν τις αναπόφευκτα γενικές κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Μεταναστευτικής Πολιτικής. Το μάθημα θα αναδείξει αυτές τις αντιφάσεις και μέσα από έρευνες πεδίου, σε έναν χώρο ιδιαίτερα πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά ευαίσθητο, όπως είναι ο χώρος της μετανάστευσης. Ιδιαίτερα σε περίοδο οικονομικής κρίσης και αποδόμησης της αγοράς εργασίας, οι μετανάστες αποτελούν τα πρώτα θύματα ρατσισμού, ξενοφοβίας, αποκλεισμού και περιθωριοποίησης.

#### 6. Ευρωπαϊκές Πολιτικές Εκπαίδευσης

(Υποχρεωτικό: Υ)

##### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η εισαγωγή των φοιτητών στη συστηματική και κριτική μελέτη των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη διά βίου μάθηση. Με αφετηρία τη Στρατηγική της Λισσαβόνας (2000) παρουσιάζονται οι σημαντικότεροι σταθμοί της εξέλιξης των πολιτικών αυτών και αναλύονται οι βασικές διαδικασίες για τη συγκρότηση του «Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης» (ΕΧΕ). Η ανάδειξη του ρόλου της εκπαίδευσης ως ένα ισχυρό και δυναμικό μέσον της σύγχρονης ευρωπαϊκής διακυβέρνησης για την προώθηση της ιδέας της Ευρωπαϊκοποίησης αποτελεί το βασικό άξονα ανάπτυξης της εν λόγω ενότητας. Στη συνέχεια, το μάθημα εστιάζεται στις πολιτικές για την προώθηση της διά βίου μάθησης, τις πολιτικές για την πρόληψη της σχολικής διαρροής κυρίως με την εφαρμογή μέτρων πρόσθετης στήριξης των κοινωνικά μειονεκτούντων μαθητών και τις πολιτικές για την ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας μέσω της κατάρτισης. Έμφαση δίνεται στο πλαίσιο της πραγμάτωσης μέτρων πολιτικής στο εθνικό και τοπικό επίπεδο και τη σημασία τους για την προώθηση αλλαγών στις αρχές και τη λειτουργία των σύγχρονων εκπαιδευτικών

δομών της τυπικής, άτυπης και μη τυπικής εκπαίδευσης. Η προσέγγιση των πολιτικών σε αυτό το σημείο γίνεται με αναφορά στα θεμελιακά διακυβεύματα της Κοινωνικής Πολιτικής για κοινωνική συνοχή, ενσωμάτωση και κοινωνική δικαιοσύνη. Το μάθημα ολοκληρώνονται με την κριτική προσέγγιση του σύγχρονου πλαισίου των Ευρωπαϊκών Εκπαιδευτικών Πολιτικών για τον εντοπισμό και την ανάδειξη των εντάσεων και αντιφάσεων που προκύπτουν στο πεδίο της εφαρμογής τους ως αποτέλεσμα των αντικρουόμενων αξιών που χαρακτηρίζουν τις κεντρικές στοχεύσεις τους αφενός για αποτελεσματικά και αφετέρου για κοινωνικά συμπεριληπτικά εκπαιδευτικά συστήματα.

#### 7. Ευρωπαϊκές Πολιτικές Υγείας και Ασφάλιση (Υποχρεωτικό: Υ)

##### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η παρούσα ενότητα διαλέξεων επικεντρώνεται στην διερεύνηση της επίδρασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους τομείς της κοινωνικής ασφάλισης και της υγείας.

Πιο συγκεκριμένα, θα δοθούν απαντήσεις στα ακόλουθα ερωτήματα: Ποιο είναι το περιεχόμενο των ευρωπαϊκών ρυθμίσεων στους τομείς της κοινωνικής ασφάλισης και της υγείας και πώς εξηγείται η υιοθέτηση τους σε σχέση με τη διαδικασία οικονομικής ολοκλήρωσης; Πώς διαμορφώνεται και πώς μεταβάλλεται η σχέση υπερεθνικού και εθνικού επιπέδου; Διαπιστώνεται σύγκλιση και αν ναι προς ποιο μοντέλο ή αντιθέτως πρόκειται για τομείς που χαρακτηρίζονται από ισχυρή θεσμική εξάρτηση; Πώς επηρεάζει η κρίση τους τομείς κοινωνικής ασφάλισης και υγείας; Η κατανόηση και εξέταση της επίδρασης του ευρωπαϊκού πλαισίου στο εθνικό θα γίνει μέσω αναφοράς πρωτίτως στο ελληνικό σύστημα, ενώ η σημασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η επίδραση της υφιστάμενης οικονομικής κρίσης στις εθνικές μεταρρυθμίσεις θα αναδειχθεί μέσω σύγκρισης με κράτη τόσο εντός όσο και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

#### ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

ΠΙΝΑΚΑΣ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΦΑΚΕΛΟΥ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΣΤΟ Π.Μ.Σ.			
ΤΟΜΕΑΣ	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΠΡΟΣ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ	ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑΣ	ΜΟΡΙΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ	Βαθμός Πτυχίου	Προστίθεται ο βαθμός πτυχίου:	
Σύνολο Εκπαιδευτικής βαθμολογίας - μορίων 30%			
ΔΗΛΩΣΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ 30%	2 μόρια: Τρόπος κεφαλαιοποίησης των σπουδών 3 μόρια: Επαγγελματικά-εκπαιδευτικά επιτεύγματα 5 μόρια: Κίνητρα		
Σύνολο Δήλωσης Ενδιαφέροντος - μορίων 30%			
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ 20%	Χρόνος αποδεδειγμένης συναφούς με το Π.Μ.Σ. απασχόλησης	2 μόρια: 1 εξάμηνο 4 μόρια: 7-12 μήνες 6 μόρια: 13-24 μήνες 8 μόρια: 25-36 μήνες 10 μόρια: 37 μήνες και άνω	
Σύνολο Επαγγελματικής βαθμολογίας - μορίων 20%			
ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟΣ - ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΣ 20%	Παρακολούθηση και Παρουσιάσεις σε Συνέδρια (μέχρι 4)	2 μόρια: Παρακολούθηση Συνεδρίων συναφών με Κοινωνική και Εκπαιδευτική Πολιτική 3 μόρια: Παρουσίαση σε Συνέδριο μη συναφές με Κοινωνική και Εκπαιδευτική Πολιτική 4 μόρια: Παρουσίαση σε Συνέδριο συναφές με Κοινωνική και Εκπαιδευτική Πολιτική	
	Δημοσιεύσεις σε επιστημονικό περιοδικό (μέχρι 4)	4 μόρια: Δημοσίευση σε επιστημονικό περιοδικό μη συναφές με Κοινωνική και Εκπαιδευτική Πολιτική 6 μόρια: Δημοσίευση σε επιστημονικό περιοδικό συναφές με Κοινωνική και Εκπαιδευτική Πολιτική	
Σύνολο Συγγραφικής βαθμολογίας - μορίων 20%			
Σύνολο βαθμολογία αξιολόγησης φακέλου * 70%			
Τελική βαθμολογία αξιολόγησης φακέλου			

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Τρίπολη, 31 Ιουλίου 2018

Ο Πρύτανης

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΑΤΣΗΣ